

GAZETA NIEPOŁOMICKA

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Nr 8/295

WRZESIEŃ 2018

ISSN 1429-004

SAMI PISZEMY GAZETĘ: 40 AUTORÓW, 59 TEKSTÓW

Brąz na mistrzostwach Polski

str. 22

Są pieniądze na obwodnicę Podłęża

Do zakończenia całego programu włączenia gminy Niepołomice w system komunikacji autostradowej niezbędna jest budowa drogi łączącej zjazd z autostradą ze Strefą Inwestycyjną.

str. 2

11 km dróg w dwóch etapach

Ponad 111 milionów złotych wyniesie budżet kolejnego, proekologicznego projektu, który będzie realizowany na rzecz mieszkańców gminy Niepołomice!

str. 3

MPK dla uczniów za darmo

Darmowa komunikacja metropolitalna ma obowiązywać od 1 września 2018 przynajmniej do 30 czerwca 2019.

str. 4

16/09/2018 r.
godz. 12.00

SALCO 4REST RUN

MIEJSCE:

Puszcza Niepołomska

BIURO ZAWODÓW:

Parking leśny przy drodze nr 75
(z akcesoriami gimnastycznymi)

LIMIT UCZESTNIKÓW:

600 osób (150 drużyn*)

ZAPISY:

www.4restrun.pl

NOWA TRASA!

* W skład drużyny wchodzi 4 osoby,
klasyfikowane (w zależności od składu zespołu)
w kategoriach: K, M, MIX, Firmy.
Regulamin na stronie: www.4restrun.pl

**BIEG DRUŻYNOWY
4 x 10 km**

ORGANIZATOR:

PARTNERZY:

Nadleśnictwo Niepołomice

POWROTY

Wrzesień powrócił ze szkołą (ku utraceniu uczniów), historycznie z ważnymi datami z naszej przeszłości, a także tradycyjnie z wydarzeniami organizowanymi w Niepołomicach przez lata.

Po pierwszych szkolnych dniach najpierw pożegnamy astronomiczne lato, potem przygotujemy się na drugą największą imprezę w gminie – Pola Chwały. Mamy nadzieję, że wydarzenie to swoją różnorodnością i widowiskowością przyciągnie dużych i małych. Zachęci nie tylko do wspólnej zabawy, lecz także do lepszego poznania wydarzeń i ludzi, w których wcielają się rekonstruktorzy. To znakomite warunki, by zrodziła się pasja do historii, nie wyłącznie wojskowości, ale też historii losów i idei, która przecież podobno kołem się toczy.

A do tego czasu, kiedy będziemy wspominać najcieplejsze dni – oj ciepłe były w tym roku wakacje, ciepłe – zapraszam do sięgnięcia po Gazetę Niepołomicką i przypomnienia sobie tego, co zajmowało nas w Niepołomicach.

Życzę udanej lektury

Joanna Kocot
redaktor naczelna

TEMATY MIESIĄCA

2. Są pieniądze na obwodnicę Podłęża
3. 11 km dróg w dwóch etapach
4. MPK dla uczniów za darmo
4. Seniorzy wybrali swoich przedstawicieli

TWÓJ URZĄD

5. Bus Suchoraba – Wieliczka zastępuje bus Suchoraba – Kraków
5. Wycieczka po miejscach pamięci
5. Pół tysiąca dzieci na pływalni
5. Konkurs grantowy programu Równać szanse
6. Ogłoszenie konkursu na opracowanie ekologicznego projektu logo gminy Niepołomice
6. Mamy wodę dobrej jakości
6. Obwieszczenie Burmistrza
6. Wystawa Czas na miłość
7. Budowanie bardziej zaangażowanych i zintegrowanych miast
7. Wizyta strażaków z Niepołomic w Estonii
8. Głosowanie do budżetu obywatelskiego
8. Wsparcie dla opiekunów osób niesamodzielnych

WYDARZENIA

9. Zwiedzanie opactwa
10. Ziolomania 2018
11. Pożegnaliśmy wakacje
12. 20. Święto Chleba i Piernika
13. Pola Chwały 2018

JUBILEUSZE

14. 120 lat OSP Wola Batorska!
15. 50 lat OSP Niepołomice-Podgrabie

EDUKACJA

16. Olimpijskie laury dla niepołomiczanek
16. Humanistyczne zmagania
17. IX Festiwal Teatrów w Języku Angielskim
18. Pierwszy rok jak miesiąc

SPORT

20. 250 karateków na obozie nad morzem
20. Karatecy na Okinawie

21. Obóz sportowy Akademii Siatkówki Niepołomice
21. Szachowa mozaika
22. Brąz na mistrzostwach Polski
22. Kolejne sukcesy KJK pod Żubrem
23. Skarb kibica: Puszcza Niepołomice

HISTORIA

27. Co Wincenty Witos zrobił dla „sprawy polskiej”

KALENDARIUM

28. Kalendarium wrzesień

BIBLIOTEKA

30. Rozczytane wakacje z biblioteką
30. Wymiana książek z przeszkodami
31. O finansach w bibliotece
31. Wolność kocham i rozumiem

LABORATORIUM AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ

32. Wakacje w LAS-ie

NA FALI

33. SN100JH Błękitna Armia Józefa Hallera

ASTRONOMIA

34. Spojrzenie na wrześnie niebo
35. Zabawa nauką. Małopolska Noc Naukowców 2018
37. Perseidy 2018
38. Całkowite zaćmienie Księżyca

HARCERZE

39. Obóz szczepu
39. Kolonia Zuchowa

CZYTELNIA

40. O reklamie
40. Młodzież i Rów Mariański
42. Wracam do średniowiecza

NASZA TABLICA

43. Zapraszamy do nowej siedziby Powiatu Wielickiego
43. Zapraszamy na bazarek
43. Zamontują filtry
44. Pobieranie narzędzi od zmarłych prawne aspekty

CZTERY ŁAPY

45. Wakacje. Sezon na porzucanie psów

PUSCZA NIEPOŁOMICKA

45. Dokąd tupta nocą jeź...

GAZETA NIEPOŁOMICKA
www.niepolomice.eu

Nakład: 5000 egz.

Wydawca:

Urząd Miasta i Gminy w Niepołomicach,
Plac Zwycięstwa 13, 32-005 Niepołomice

Redakcja:

ul. Zamkowa 5, 32-005 Niepołomice
tel. 12 250 94 50, faks 12 250 94 00
e-mail: gazeta@niepolomice.eu

Redaktor naczelna: Joanna Kocot

Korekta: Katarzyna Wojtas

Kolportaż: UMiG w Niepołomicach,
tel. 12 250 94 50

Tekstów niezamówionych redakcja nie zwraca, ponadto zastrzega sobie prawo do skracania artykułów, opatrywania ich własnym tytułem i korespondencji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie odpowiada.

Kontakt z autorami za pośrednictwem redakcji.

Skład i druk:

Drukarnia Alnus Sp. z o.o. w Krakowie
www.alnus.pl, biuro@alnus.pl

Pismo należy do Polskiego Stowarzyszenia Prasy Lokalnej.

Są pieniądze na obwodnicę Podłęża

Roman Ptak

Burmistrz Miasta i Gminy Niepołomice

Wciąż czekamy na podpisanie umowy z firmą, która wybuduje zjazd z autostrady A4. Jednak sam zjazd to nie wszystko. Do zakończenia całego programu włączenia gminy Niepołomice w system komunikacji autostradowej niezbędna jest budowa drogi łączącej zjazd z autostrady ze Strefą Inwestycyjną.

Złożoność procedur oraz ilość komunikatów medialnych w sprawie tej inwestycji może generować niemały bałagan. Próbując śledzić informacje o postępach prac, przychodzi w pewnej chwili do głowy proste pytanie: to ten zjazd powstanie czy nie? Postaram się to Państwu po kolei objaśnić.

Gmina Niepołomice stara się o tę inwestycję od około 10 lat. W tym czasie zmieniły się przepisy, ich interpretacja, osoby odpowiedzialne za podejmowanie decyzji i sytuacja polityczna. Jedno pozostawało jasne – zjazd z autostrady A4 na wysokości jej przecięcia z drogą wojewódzką nr 964 jest niezbędny do poprawy komunikacji nie tylko dla Niepołomic, lecz także innych miejscowości w powiecie wielickim.

Całość projektu składa się z dwóch równie istotnych i – nie czarujmy się – drogich zadań. Po pierwsze, powinien powstać sam zjazd wraz z dwoma rondami łączącymi go z drogą wojewódzką. Po drugie, powinna powstać droga, którą bezpośrednio z tych rond dostaniemy się na ulicę Kwiatkowskiego w Niepołomickiej Strefie Inwestycyjnej, a z niej na obwodnicę miasta.

Jako że zjazd powstanie na autostradzie, to instytucją odpowiedzialną za jego realizację będzie Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA). W wyniku dwóch przetargów na jego realizację wydaje się, że poznaliśmy wykonawcę i cenę. Niemniej jednak przy takich inwestycjach, zanim do pracy przystąpią inżynierowie i budowniczcy, wyteżoną pracę wykonują prawnicy. W wyniku tego firmy wzajemnie podważają swoje oferty, co wydłuża ogłoszenie wykonawcy. Dlatego mimo najszybszych chęci wciąż nie można podpisać umowy z wykonawcą. Pozostaje nam czekać.

Drugie zadanie realizowane będzie przez gminę Niepołomice. I paradoksalnie może się okazać bardziej skomplikowane i droższe niż sam zjazd. Dlaczego? Ponieważ budowa zjazdu z autostrady, wbrew pozorom, nie jest bardzo skomplikowana. Wymaga utworzenia pasów łączeniowych, nasypów, krótkiego fragmentu drogi o dużej nośności oraz wspomnianych rond. Ale budowa tego konkretnego łącznika z ulicą Kwiatkowskiego wymaga postawienia estakady nad linią kolejową oraz dwóch mostów: nad rzekami Podłęzanka i Zakrzówek. Następnym etapem będzie budowa czterech rond – na skrzyżowaniach ulic: Kwiatkowskiego i Diesla, Kwiatkowskiego i Wimmera, Wimmera i Kolejowej, a także Kolejowej i drogi krajowej 75. Po to, aby dostosować ten ciąg komunikacyjny

do parametrów drogi wojewódzkiej i przenieść na nią ruch tranzytowy, co oznacza odciążenie Podłęża i zachodniej części Niepołomic.

Najnowszą dobrą wiadomością dotyczącą tej części zadania jest fakt, iż podczas posiedzenia 14 sierpnia Zarząd Województwa Małopolskiego podjął decyzję o dofinansowaniu realizacji tej inwestycji! Zadanie wycenione na 40 milionów złotych uzyskało dzięki temu wsparcie zewnętrzne w wysokości 38 milionów! Składają się na nie 34 miliony z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (czyli ze środków Unii Europejskiej) oraz 4 miliony z budżetu państwa.

To milowy krok w realizacji całej inwestycji. W ciągu kilku dni podpiszę umowę na finansowanie tego zadania. Później będziemy mogli ogłaszać przetarg i próbować wyłonić wykonawcę.

Liczę, że w międzyczasie wyjaśnią się problemy z odwołaniami firm chcących budować zjazd z autostrady i prace przy tej inwestycji ostatecznie ruszą.

Trzymam kciuki mocno i tak długo, że powoli zaczynają mi już bieleć kłykcie. Warto zdawać sobie sprawę, że realizacja tego zadania wymaga współpracy wszystkich szczebli administracji. To oznacza współdziałanie również na płaszczyźnie politycznej. A tu często trudno o kompromis. Wierzę jednak, że nasi politycy będą w stanie odłożyć polityczne utarczki i mimo zbliżającego się wielkimi krokami gorącego okresu wyborczego doprowadzą do szczęśliwego zakończenia zadania. Szczególnie mocno liczę tu na tych, od których obecnie zależy największej. To niewątpliwie test na dojrzałość naszej demokracji.

11 km dróg w dwóch etapach

Firma Prodim z Krakowa zrealizuje umowę kompleksowego asfaltowania dróg na terenie gminy Niepołomice. Inwestycja pochłonie prawie 3 miliony złotych.

Wśród 8 sierpnia burmistrz Roman Ptak oraz właściciel firmy PRODiM Oskar Niezabitowski podpisali umowę na remont dróg na terenie gminy Niepołomice. W wyniku jej realizacji ponad 11 tysięcy metrów bieżących dróg gminnych zostanie przebudowanych. Prócz widocznych efektów prac (nowe nakładki asfaltowe) zostaną wykonane również prace rozbiórkowe, roboty ziemne czy odbudowy przepustów.

Prace podzielono na dwa etapy. Pierwszy rozpocznie się jeszcze w tym miesiącu i potrwa do końca października. Maszyny budowlane najpierw zobaczą mieszkańcy Zagórza i Suchoraby. Łącznie w ramach prac wartych przeszło 2,3 mln złotych nową jakość zyska ponad 8,5 km dróg.

Drugi etap inwestycji rozpocznie się w listopadzie. Wyremontowanych zostanie 2,5 km nakładek. Termin zakończenia prac będzie uzależniony od warunków atmosferycznych.

Remonty dróg będą miały miejsce na terenie całej gminy. Liczymy, że chwilowe niedogodności zrekompensuje nam efekt prowadzonych robót.

Wykaz dróg przeznaczonych do przebudowy i remontu

Etap 1:

Chobot i Wola Zabierzowska – droga od kapliczki przy DW 964 w kierunku Psarki, (1000 mb),

Zabierzów Bocheński – dwie boczne drogi na Łażni (łącznie 530 mb), droga od przedszkola w kierunku Nowej Wsi (1000 mb)

Wola Batorska – dalsza przebudowa drogi w Borku od drogi powiatowej w kierunku DW 964, Zamogiłice za stawem (240 mb)

Niepołomice – Suszówka Boczna (240 mb), ul. Chrustowa (450 mb), ul. Wesoła Boczna (180 mb), ul. Poręby od Portowej (230 mb)

Podłęże – ul. Jasna (400 mb), ul. Polna (200 mb)

Zakrzów – dwie drogi gminne od strony drogi powiatowej przy szkole i przy figurce Słomiróg – droga od domu kultury w stronę boiska sportowego (580 mb)

Zagórze – droga „Kawcze” (1000 mb), droga przy działce gminnej nr 296 do ostatnich zabudowań (160 mb)

Suchoraba – od drogi powiatowej do cmentarza wojennego (700 mb), droga do szkoły (130 mb)

Etap 2:

Wola Zabierzowska – droga Topolowa od oczyszczalni ścieków (230 mb), droga na Kącie, pętla od DW964 do DW964 (500 mb)

Wola Batorska – między cmentarzem domem kultury w stronę DW964, dwie drogi na Tarnówce (łącznie 950 mb), Pa Górki od D964 (350 mb)

Zakrzów – 2 drogi w okolicach autostrady i boiska sportowego (łącznie 330 mb)

Warto wspomnieć, że w ramach innych projektów czekają nas w najbliższych miesiącach dodatkowe inwestycje drogowe. Obecnie trwa przebudowa ul. Kolejowej w Niepołomicach. W ramach budowy Park & Ride w Staniątkach zostaną wyremontowane ulice Staniątecka, Jodłowa, a w Podłężu czeka nas remont ul. Kolejowej, oraz budowa nowej drogi od strony północnej.

Przed nami także zadania mające na celu jeszcze lepsze skomunikowanie gminy Niepołomice. Będzie to budowa zjazdu z autostrady A4, obwodnica Podłęża, a w kolejnych latach przebudowa ulic Kwiatkowskiego, Wimmera i Kolejowej w Niepołomicach. ■

MAREK BARTOSZEK
Referat Promocji i Kultury

14.09.2018
godz. 20.00

Serdecznie zapraszamy
do Zamku Królewskiego w Niepołomicach na

★ *Spotkanie przy czakramie* ★

z gościem specjalnym

Agata Rymarowicz

MPK dla uczniów za darmo

Joanna Musiał

Referat Promocji i Kultury

Darmowa komunikacja metropolitalna ma obowiązywać od 1 września 2018 przynajmniej do 30 czerwca 2019.

W spotkaniu w sprawie podpisania porozumienia wzięli udział przedstawiciele Krakowa oraz sąsia-

dujących gmin: Niepołomice, Czer-
nichów, Kocmyrów-Luborzyca, Lisz-
ki, Michałowice, Mogilany, Skawina,

Świątki Gór-
ne, Wieliczka,
Wielka Wieś,
Zabierzów, Zie-
lonki.

Gminy zobowiązały się do rekompensaty utraty wpływów do budżetu Miasta Krakowa związanych z wprowadzeniem bezpłatnych przejazdów.

Celem porozumienia jest

także ograniczenie liczby aut wjeżdżających do Krakowa oraz odciążenie finansowa dla rodzin uczniów dojeżdżających codziennie do szkół.

W imieniu gmin Metropolii Krakowskiej dziękuję Prezydentowi Majchrowskiemu za dobrą współpracę i szybkie działania związane z wprowadzeniem bezpłatnej komunikacji dla uczniów – powiedział burmistrz Roman Ptak podczas konferencji prasowej. Dodał również, że ma nadzieję na dalsze, wspólne inicjatywy miasta i sąsiadujących gmin przyczyniające się do poprawy funkcjonowania komunikacji publicznej w Metropolii Krakowskiej.

Ponadto Gmina Niepołomice prowadzi rozmowy z Miastem Krakowem oraz z Zarządem Infrastruktury Komunalnej i Transportu w Krakowie w sprawie zwiększenia częstotliwości kursowania autobusów linii aglomeracyjnej na terenie naszej gminy. Pierwsze zmiany planowane są już na początku przyszłego roku.

Seniorzy wybrali swoich przedstawicieli

Paweł Pawłowski

Fundacja Lepsze Niepołomice

Za nami pierwsze wybory do gminnej Rady Seniorów. Głosowanie odbyło się 28 sierpnia 2018 r. w Sali Freskowej Zamku Królewskiego w Niepołomicach.

Do pracy w radzie zgłosiło się 14 osób. Trzy zgłoszenia nie spełniały kryteriów formalnych i zostały odrzucone. Ponieważ liczba zakwalifikowanych kandydatów była wyższa od

liczby miejsc w radzie, niezbędne było przeprowadzenie wyborów.

Zgodnie ze statutem Rady Seniorów gminy Niepołomice, prawo głosu mieli jedynie zgłoszeni kandydaci. Przed

pobranem kart każda z osób dokonała krótkiej autoprezentacji. Wybór nie był łatwy, ponieważ wśród kandydatów nie znalazły się osoby przypadkowe. Do rady zgłoszeni zostali przedstawiciele największych organizacji działających na rzecz osób starszych

w gminie, radni gminni i osiedlowi, wieloletni działacze społeczni. Głosowanie miało charakter tajny, a wybrani zostali: Andrzej Balicki, Ryszard Fiema, Janusz Jagła, Genowefa Jasiak, Elżbieta Jędryka, Paweł Pawłowski, Marian Ponikiewicz, Jan Wojtał i Marian Zaręba.

Po krótkiej przerwie zarządzanej przez Szymona Urbana, przewodniczącego Komisji Skrutacyjnej, przystąpiono do wyboru prezydium. Tym razem głosowanie było jawne. Przewodniczącym Rady jednogłośnie wybrany został Mieczysław Janusz Jagła, prezes Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Niepołomickiej, szef niepołomickiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Na zastępcę Przewodniczącego wybrano Genowefę Jasiak, Przewodniczącą Koła Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Chobocie. Sekretarzem został Jan Wojtał ze Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Niepołomickiej.

Gratulujemy radnym seniorom i życzymy owocnej pracy!

BUS SUCHORABA – WIELICZKA ZASTĘPUJE BUS SUCHORABA – KRAKÓW

Przemysław Kocur

Firma MAT-POL poinformowała na swojej stronie internetowej, że od soboty 1 września likwiduje przewozy busowe na trasie Kraków – Suchoraba. Od poniedziałku 3 września bus będzie kursował na trasie Suchoraba – Wieliczka.

Rozkłady znajdziecie Państwo w zakładce Informator – Rozkład jazdy bus

Są one również dostępne w naszej oficjalnej aplikacji Niepołomice, dostępnej na telefony z systemami Android oraz iOS.

WYCIEZKA PO MIEJSCACH PAMIĘCI

Joanna Musiał

12 sierpnia po naszej gminie przejechał bus, który obwioził chętnych po miejscach pamięci związanych z odzyskaniem przez Polskę niepodległości.

W czasie obu wycieczek zorganizowanych tego dnia, zgromadzonym towarzyszyła przewodniczka. Uczestnicy usłyszeli m.in. historię niepołomickich legionistów, Kopca Grunwaldzkiego, odwiedzili cmentarz z I Wojny Światowej w obrębie Puszczy Niepołomickiej – Sitowiec oraz w Podłężu, przejechali przez przysiółek Jazy, w którym urodził się generał Walerian Czuma, dowiedzieli się też co dla Niepołomicz zrobił prof. Andrzej Klisiecki.

Wydarzenie zorganizowano z okazji 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości.

MAŁOPOLSKA

**Oddaj głos w 3. edycji
Budżetu Obywatelskiego
Województwa
Małopolskiego**

**Do wydania aż
8 milionów
złotych!**

ZAGŁOSUJ
od 10.09 do 5.10

na www.bo.malopolska.pl

Kompleksowa społeczna Platforma do budowy Wspólnoty Małopolskiej

PÓŁ TYŚIĄCA DZIECI NA PŁYWALNI

Marek Bartoszek

556 dzieci odpowiedziało na nasze zaproszenie i skorzystało z bezpłatnych wejść na Krytej Pływalni w Niepołomicach. Podczas trzech dni ubiegłotygodniowych tropikalnych upałów (8-10 sierpnia) młodzi mieszkańcy naszej gminy mogli bezpłatnie odwiedzić Krytą Pływalnię. Możliwość relaksu wykorzystało dokładnie 556 osób. Mamy nadzieję, choć trochę udało nam się pomóc Wam w walce z upałami!

Wydarzenie sfinansowano ze środków Gminy Niepołomice

KONKURS GRANTOWY PROGRAMU RÓWNAĆ SZANSE

16 sierpnia ruszył Regionalny Konkurs Grantowy – to szansa dla bibliotek i domów kultury na dotację w wysokości do 8 500 zł. Dotacja przyznawana jest na półroczne działania młodych osób w wieku 13-19 lat, pochodzących ze wsi i miast do 20 tysięcy mieszkańców.

Aplikować można do 25 października br., a same projekty powinny być realizowane pomiędzy 1 lutego a 31 sierpnia 2019 roku.

Uprawnione do aplikowania są instytucje z miejscowości do 20 000 mieszkańców:

- powiatowe, miejskie i gminne biblioteki,
- miejskie i gminne domy kultury,
- organizacje pozarządowe (zarejestrowane w formie stowarzyszeń i fundacji w KRS lub w ewidencji prowadzonej przez Starostów),
- Ochotnicze Straże Pożarne,
- nieformalne grupy dorosłych.

Sam konkurs ogłoszony został w ramach Programu „Równać Szanse 2018”, a na stronie www.rownacszanse.pl/2018/RKG_ogloszenie znajdują się wszelkie niezbędne informacje.

W przypadku pytań prosimy o kontakt pod adresem:

rownacszanse@pcyf.org.pl lub telefonicznie: (22) 826 10 16.

OGŁOSZENIE KONKURSU NA OPRACOWANIE EKOLOGICZNEGO PROJEKTU LOGO GMINY NIEPOŁOMICE

Gmina Niepołomice ogłasza konkurs na opracowanie ekologicznego projektu graficznego logo Gminy Niepołomice, które będzie wykorzystywane na wszelkich materiałach promocyjnych, reklamowych i informacyjnych dotyczących zagadnień z zakresu ochrony środowiska.

W konkursie mogą wziąć udział pełnoletnie osoby fizyczne, w szczególności graficy, artyści plastycy, absolwenci i studenci szkół artystycznych.

Projekt powinien jednoznacznie kojarzyć się z Gminą, w syntetyczny sposób wyrażać jej charakter i aspiracje, oraz przyczyniać się do kreowania pozytywnego wizerunku Gminy Niepołomice.

Projekty należy składać do 1 października 2018 r. do godz. 15:00, za pośrednictwem poczty tradycyjnej/kuriera lub osobiście na adres: Urząd Miasta i Gminy w Niepołomicach, pl. Zwycięstwa 13, 32-005 Niepołomice, w kopercie opatrzonej napisem Konkurs na ekologiczne logo Gminy Niepołomice.

Nagrodą w konkursie jest Tablet Wacom MobileStudio Pro 16 wraz z dodatkowym wyposażeniem o łącznej wartości 16500 zł brutto.

Szczegóły i regulamin konkursu dostępne na stronie internetowej www.wiadomosci.niepolomice.eu oraz www.bip.malopolska.pl/umigniepolomice.

MAMY WODĘ DOBREJ JAKOŚCI

Joanna Musiał

Woda w gminie Niepołomice spełnia wymagania sanitarne, jest dobrej jakości i nadaje się do spożycia przez mieszkańców. Do takich wniosków doszedł Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wieliczce, po analizie sprawozdań z badań próbek wody.

Jakość wody badano od stycznia do czerwca tego roku. To ocena okresowa przeprowadzana co pół roku.

Próbki pobrano z wodociągu publicznego Niepołomice (ZUW Wola Batorska), który zaopatruje w wodę mieszkańców Niepołomic, Woli Batorskiej, Zabierzowa Bocheńskiego, Chobotu i Woli Zabierzowskiej oraz z wodociągu publicznego Podłęże (ZUW Podłęże), zaopatrującego w wodę mieszkańców Podłęża, Ochmanowa, Zakrzowa, Zakrzowca, Zagórza, Suchoraby, Staniątek i Słomiroga.

Obwieszczenie Burmistrza

Obwieszczenie Burmistrza Miasta i Gminy Niepołomice z dnia 22 sierpnia 2018 r. w sprawie podania informacji o okręgach wyborczych, ich granicach i numerach, liczbie radnych wybieranych w każdym okręgu wyborczym oraz o wyznaczonej siedzibie gminnej (miejskiej) komisji wyborczej.

Na podstawie art. 422 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 roku – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 754, 1000 i 1349), w związku z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2018 r. w sprawie zarządzenia wyborów do rad gmin, rad powiatów,

sejmików województw i rad dzielnic m. st. Warszawy oraz wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (Dz. U. poz. 1561), podaję do wiadomości publicznej informację o okręgach wyborczych, ich granicach i numerach, liczbie radnych wybieranych w każdym okręgu wyborczym oraz o wyznaczonej siedzibie Miejskiej Komisji Wyborczej w Niepołomicach w wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast zarządzonych na dzień 21 października 2018 r.

numer okręgu wyborczego	granice okręgu wyborczego	liczba radnych wybieranych w okręgu wyborczym
1	Miasto Niepołomice, osiedla: Boryczów, Piaski, Podgrabie, Śródmieście, Zagrody, Zakościele	7
2	Sołectwa: Ochmanów, Podłęże, Słomiróg, Suchoraba, Staniątki, Zagórze, Zakrzowiec, Zakrzów	7
3	Miasto Niepołomice, osiedle: Jazy Sołectwa: Chobot, Wola Batorska, Wola Zabierzowska, Zabierzów Bocheński	7

Siedziba Miejskiej Komisji Wyborczej w Niepołomicach mieści się w Urzędzie Miasta i Gminy w Niepołomicach, pl. Zwycięstwa 13, 32-005 Niepołomice pokój nr 7, I piętro, tel. 12 250 94 31

Burmistrz Miasta i Gminy Niepołomice
(-) Roman Ptak

Wystawa *Czas na miłość*

Fot. Joanna Musiał

Do 23 września w Parku Miejskim w Niepołomicach można obejrzeć wyjątkową wystawę „Czas na miłość”. Przedstawia ona fotografie podopiecznych Hospicjum dla Dzieci „Alma Spei”. Celem wystawy jest popularyzacja idei hospicyjnej, idei wolontariatu, a także przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Budowanie bardziej zaangażowanych i zintegrowanych miast

Przemysław Kocur

Referat Promocji i Kultury

W lipcu 2018 r. Miasto i Gmina Niepołomice oraz włoska gmina Vigonovo rozpoczęły realizację projektu MEET – Towards More Engaged and Inclusive European Towns (Budowanie bardziej zaangażowanych i zintegrowanych miast europejskich). Jest on współfinansowany z unijnego programu Europa dla obywateli. Ma doprowadzić do partnerstwa obu gmin, które łączy aktywne podejście do integracji społecznej i angażowania mieszkańców.

Główne cele projektu to: dzielenie się wiedzą i doświadczeniem oraz opracowanie i realizacja wspólnych działań w zakresie wzmacniania udziału mieszkańców w życiu publicznym. Uczestnikami będą urzędnicy i przedstawiciele stowarzyszeń. Obaj partnerzy utworzą

grupy ds. współpracy. Ich zadaniem będzie opracowanie:

- Programu wymiany wolontariuszy (VEP) pomiędzy stowarzyszeniami, który miałby zostać uruchomiony pod koniec projektu i dostosowywany do pojawiających się potrzeb;

- Planu Działania (AP), który będzie stanowił wytyczne do podejmowanych w przyszłości wspólnych przedsięwzięć.

Prezentacja projektu w Niepołomicach odbyła się 1 sierpnia w Laboratorium Aktywności Społecznej Open-Space. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele kilku organizacji pozarządowych działających w naszej gminie.

Na 20–23 września zaplanowano spotkanie partnerskie w Vigonovo, na które

zostaną zaproszeni uczestnicy projektu, mieszkańcy, przedstawiciele środowiska akademickiego i władz lokalnych. Zorganizowane zostaną spotkania z lokalnymi stowarzyszeniami i prezentacja ich działań. Grupy robocze z obu gmin uzgodnią ostateczną treść Planu działania i Programu wymiany wolontariuszy.

Więcej informacji: Referat Promocji i Kultury UMiG w Niepołomicach, tel. 12 250 94 48. ■

Wizyta strażaków z Niepołomic w Estonii

Paweł Dąbroś

naczelnik OSP Niepołomice

Od 8 do 13 sierpnia delegacja Strażaków z Niepołomic z przewodniczącym Rady Miejskiej Markiem Ciastoniem oraz radnym Powiatu Jakubem Paluchem udała się na wymianę do Mustvee. Podczas wizyty zwiedzaliśmy oddział straży granicznej mieszczący się nad jeziorem Pejpus oraz odbyliśmy specjalny rejs po czwartym co do wielkości jeziorze w Europie w ramach patrolu granicznego.

Udaliśmy się również do Państwowej Straży Pożarnej w Mustvee i okolicznych jednostek OSP w miejscowości Võore oraz Avinurme, w których mogliśmy wymieniać się doświadczeniami. Szczególną uwagę zwracaliśmy na różną specyfikę działań i pracę z młodzieżą. Podczas wizyty braliśmy również udział w festiwalu związanym ze świętem miasta oraz zwiedzaliśmy zakład produkujący ręcznie przedmioty z drewna.

W Avinurme zostaliśmy zaproszeni do zwiedzenia muzeum i kościoła pro-

wadzonego przez lokalnego pastora, uczestniczyliśmy też w znakomitym koncercie dwóch chórów. Podczas wizyty spotkano się również z muzykami z lokalnej orkiestry dętej, prowadzonej przez zaprzyjaźnionego z nami kapelmistrza, który odwiedzał Niepołomice. Na zakończenie wizyty spotkaliśmy się z lokalnymi władzami, z którymi omawialiśmy plan współpracy na kolejne lata pomiędzy miastami.

Myślę, że wizyta ta pogłębi nasze wspólne zainteresowania, wymianę doświadczeń w funkcjonowaniu samorządu gminnego i strażaków, a także uściśli lepsze poznanie i współpracę – podkreślił Marek Ciastoń, prze-

wodniczący Rady Miejskiej w Niepołomicach.

Delegacja z prezydentem miasta Jurim Morozovem odwiedziła nas podczas tegorocznych Dni Niepołomic.

Wizytę samorządowców i strażaków w estońskim miasteczku Mustvee udało się zorganizować dzięki pomocy Urzędu Miasta oraz zaangażowaniu Wojciecha Wróblewskiego i Jakuba Palucha. ■

Głosowanie na budżet obywatelski

Marta Makowska

Referat Promocji i Kultury

To będzie czwarta edycja niepołomickiego budżetu obywatelskiego. Po raz kolejny zadecydujemy o zadaniach realizowanych na naszych osiedlach i w sołectwach.

Owyborze projektów do realizacji zdecydować mieszkańcy gminy, którzy są zameldowani na terenie gminy Niepołomice oraz najpóźniej w dniu głosowania ukończyli 16 lat. Spośród 103 zadań w drodze głosowania wyłonione zostaną zadania rekomendowane do realizacji w 2019 r. Głosowanie rozpocznie się 24 września i potrwa do 30 września 2018 r. do godz. 24.00.

Zagłosować będzie można w sposób tradycyjny, wrzucając do urny w punkcie do głosowania wypełnioną kartę,

poprzez przesłanie na adres Urzędu Miasta i Gminy w Niepołomicach (plac Zwycięstwa 13, 32-005 Niepołomice) karty do głosowania z dopiskiem na kopercie „Budżet Obywatelski – GŁOSOWANIE”; (za datę oddania głosu w ten sposób uważa się datę stempla pocztowego) lub w formie elektronicznej za pomocą interaktywnego formularza umieszczonego na stronach internetowych <http://niepolomice.budzet-obywatelski.org>. Każdy uprawniony do głosowania mieszkaniec może zagłosować

tylko jeden raz, oddając głos na maksymalnie dwa projekty z listy.

Rekomendowane do realizacji są te zadania z list, które uzyskały największą liczbę głosów, aż do wyczerpania środków w budżecie obywatelskim przewidzianych dla każdej z jednostek pomocniczych gminy. Nie są rekomendowane do realizacji zadania, które uzyskały mniej niż 15 głosów.

Wyniki głosowania w ramach budżetu obywatelskiego ogłoszone zostaną na stronie internetowej gminy www.niepolomice.eu oraz <https://niepolomice.budzet-obywatelski.org>

Wsparcie dla opiekunów osób niesamodzielných

Piotr Nowak

prezes zarządu Stowarzyszenia Pomoc Bliźniemu w Niepołomicach

Stowarzyszenie Pomoc Bliźniemu w Niepołomicach zaprasza opiekunów faktycznych, sprawujących opiekę nad osobami niesamodzielnymi, do udziału w projekcie pn. Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych/faktycznych osób niesamodzielných.

Projekt ma poprawić jakość i efektywność opieki pełnionej przez opiekunów faktycznych nad osobami zależnymi, poprzez objęcie ich działaniami wspierającymi, doradczymi i szkoleniowymi. Mają one na celu doskonalenie umiejętności opiekunów, co przełoży się na podniesienie jakości życia ich oraz ich podopiecznych.

Uczestnicy projektu zostaną objęci pomocą merytoryczną pielęgniarzek, lekarzy, pracowników socjalnych, fizjoterapeutów i psychologów. Spotkania z nimi będą indywidualne, dostosowane do konkretnej sytuacji życiowej.

Centrum wsparcia ułatwi również opiekunom dostęp do informacji, które będą mogli wykorzystać przy swoich codziennych zajęciach. Chodzi głównie o zagadnienia związane z organizacją

opieki domowej, chorobami, działalnością przychodni, ośrodków dziennej opieki. Będzie można dowiedzieć się również więcej na temat świadczeń i dofinansowań.

Beneficjenci projektu będą mieć zapewniony bezpłatny dostęp do sprzętu rehabilitacyjnego (balkoników, wózków inwalidzkich oraz łóżek z materacami przeciwoleżynowymi), jak również transport sprzętu do miejsca zamieszkania i naukę obsługi. Projekt umożliwi też korzystanie z usług opieki długoterminowej do 14 dni oraz opieki chwilowej do 10 godzin dziennie.

Rekrutacja do projektu prowadzona będzie od 1 września 2018 roku. Wsparciem w roku 2018 zostanie objętych 40 osób – po 10 w każdym miesiącu. W latach 2019 i 2020 pomocą zostanie obję-

tych łącznie 288 osób, po 12 miesięcznie, a w roku 2021 łącznie 22 osoby.

O zakwalifikowaniu do projektu decydować będzie spełnienie kryteriów rekrutacyjnych oraz kolejność zgłoszeń.

Więcej informacji o projekcie można uzyskać pod nr. tel. 692 043 473 bądź osobiście w biurze Centrum wsparcia, które mieści się w budynku Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

w Niepołomicach, ul. Bocheńska 26, pok. nr 14.

Projekt realizowany jest w okresie od 1 sierpnia 2018 roku do 28 lutego 2021 roku, w ramach 9. osi priorytetowej Region spójny społecznie, Działanie 9.2 usługi społeczne i zdrowotne, Poddziałanie 9.2.2 usługi opiekuńcze oraz interwencja kryzysowa – ZIT, Typ projektu A. działania wspierające opiekunów nieformalnych osób niesamodzielných. Projekt finansowany w całości przez Gminę Niepołomice ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020. ■

Zwiedzanie opactwa

Tegoroczne zwiedzanie staniąteckiego opactwa trwało aż cztery dni. To wyjątkowy czas, podczas którego można było zobaczyć pomieszczenia za klauzurą niedostępne na co dzień dla zwiedzających.

Na Cracovia Sacra przygotowano specjalnie wystawę *Skarby Benedyktynek Staniąteckich*, na której przede wszystkim można było zobaczyć starodruki z XV w., koronki klasztorne, naczynia liturgiczne, monstrancje, relikwiarze oraz szaty liturgiczne.

Klasztor siostr benedyktynek bogaty jest w wielowiekowe zbiory, które mamy nadzieję, w najbliższych latach znajdą swoje stałe miejsce w powstających wirydarzach – muzeum przyklasztornym. Zwiedzaniem objęty był również korytarz wysoki i strych nad kościołem.

Jak co roku zwiedzaniu towarzyszył koncert muzyki dawnej. Kameralne trio hiszpańsko-norwesko-polskie zaprezentowało utwory Schuberta, Brittena, Sora.

Cracovia Sacra to również okazja do wsparcia opactwa poprzez zakupienie benedyktyńskich produktów. Na straganach można było nabyć pomidory, ciastka, chleby czy miody. Gości częstowano owocami z przyklasztornego sadu.

Cztery dni zwiedzania staniąteckiego klasztoru to możliwość poznania jego historii, spotkania się oko w oko z mieszkankami najstarszego opactwa w Polsce i udzielenia wsparcia benedyktyńkom.

MARTA MAKOWSKA
Referat Promocji i Kultury

Fot. Bogdan Pasek

Ziołomania 2018

15 sierpnia na zamkowym Podegrodziu już po raz trzeci rozgłosiła się Ziołomania – impreza nie tylko dla zielarzy, lecz także dla wszystkich zwolenników produktów niskoprzetworzonych, jak najbardziej naturalnych, wytwarzanych na niewielką skalę, rzemieślniczo.

Byliście na Ziołomanii? Nie, to żałujcie. Byliście z nami? Bardzo się cieszymy! Otrzymaliśmy mnóstwo słów wsparcia i głosów, że Wam się podobało, a i nam z Wami bardzo miło minęła ta świąteczna środa. Bo tradycyjnie Ziołomania przypadała na 15 sierpnia w święto Matki Bożej Zielnej. Na ten dzień do Niepołomic, a dokładniej do Osady Podegrodzie, sklep Ziołowo zaprasza wielu interesujących gości – osoby zafascynowane produktami naturalnymi. A jak wiadomo, o wszystkich ciekawych rzeczach najlepiej słuchać i uczyć się od osób z pasją. Większość wystawców, którzy prezentowali nam swoje produkty, miała również warsztaty lub wykłady. Wspólnie robiliśmy pasty i sałatki, lepiliśmy pierogi, robiliśmy mieszanki herbaciane, wiliśmy wianki, zdobiliśmy ziołowe płytki ceramiczne, słuchaliśmy o warzeniu piwa, ziołach, ale też pielęgnacji włosów.

Osadę Podegrodzie odwiedziło mnóstwo osób. Niektórzy byli po raz pierwszy, innych znamy z poprzednich edycji. Wszystkie wizyty można podzielić na trzy główne rodzaje: spacerujące – ludzi, którzy, idąc niespiesznie, przechodzą przez całą osadę, oglądając wszystkie stoiska, warsztatowe – osób zaznajomionych z programem, które przychodzą na konkretne warsztaty oraz stacjonarne – najczęściej rodzinne, osób, które spędziły z nami niemal cały dzień, rozkładając koc na trawie, czy przysiadając na ławce w jednej z chat, rozmawiając, poznając nowych ludzi, lub spotykając starych znajomych, korzystali z przygotowanych przez organizatora atrakcji. Wszyscy goście byli wyczekiwani i mile widziani.

I choć tego dnia pogoda nie była do końca ustalona – straszyla burzą, pokropił nawet deszcz, ale tak krótko, że nie przstraszył specjalnie nikogo. Było miło, naturalnie, trochę rustykalnie, ale momentami i hipstersko, bo przecież i kraftowe piwo, i tarta z buraczkami, i zdrowe desery w słoiczkach są teraz bardzo na topie. A na dodatek wszystko było przyjemne, przyjazne, niespieszne, czyli po prostu slow.

Mamy nadzieję, że w przyszłym roku – prawem serii – będzie równie ciekawie i miło. Liczymy znów na waszą obecność. Zarezerwujcie termin – tradycyjnie 15 sierpnia.

JOANNA KOCOT

Referat Promocji i Kultury

Fot. Joanna Kocot

Pożegnaliśmy wakacje

Końcówka sierpnia to czas, w którym tradycyjnie spotykamy się w Parku Miejskim na Grillu u Burmistrza. Tegoroczna, piąta edycja była okazją do świętowania małego jubileuszu i tym samym rozszerzenia imprezy o wieczorną zabawę taneczną.

Pogoda nas nie rozpieszczała. Jeszcze kilka godzin przed wydarzeniem padał ulewny deszcz, który pokrzyżował część planów. Na wszelki wypadek każdy zespół biorący udział w konkursie grillowania otrzymał własny namiot. Na szczęście okazały się one niepotrzebne, ponieważ aura się poprawiła.

Wystartowaliśmy kilka minut po godzinie 17.00. Na swoje stanowiska udali się uczestnicy konkursu grillowania O Patelnię Burmistrza. W szranki stanęło pięć zespołów: OSP Niepołomice, OSP Zabierzów Bocheński, Stowarzyszenie Kawalerii Ochotniczej im. Krakowskiej Brygady Kawalerii (która specjalnie na tę okoliczność częstowała widzów wojskową grochówką), Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Niepołomickiej oraz – w miejsce Harcerzy, którzy nie pojawili się na wydarzeniu – zawiązana ad hoc Grupa Spontaniczna pracująca pod okiem Tadeusza Fereta.

Nieopodal namiotów drużyn walczących w konkursie, znajdowało się stanowisko ze specjałami kuchni węgierskiej, przygotowane i prowadzone przez przedstawicieli naszego miasta partnerskiego Szécsény. A kielbaskami, wędlinami oraz... odrobiną palenki częstował sam burmistrz miasta, Stayer Laszlo.

Jednocześnie na grillu prowadzonym przez Fundację Zamek przygotowywane były kielbaski i karkówka, której uczestnicy wydarzenia nieodpłatnie mogli skosztować, oczywiście po odstaniu swojego w dość długiej kolejce.

W innych częściach parku dzieci mogły oddać się szaleństwom na dmuchanym zamku oraz zjeżdżalni, realizować się twórczo podczas warsztatów prowadzonych przez animatorki związane z Domem Pełnym Kultury w Staniątkach lub... spróbować swoich sił w gaszeniu pożarów na stanowisku niepołomickiej Ochotniczej Straży Pożarnej.

Po półtorej godziny od rozpoczęcia konkursu grillowania do pracy przystąpili jurorzy. W skład trzyosobowego jury był weszli Paweł Drabik z restauracji Jaga, który został szefem jurorów, Paweł Nowak z restauracji Królowa Bona oraz Eszter Kis przedstawicielka miasta Szécsény.

Jury było zgodne co do swojego werdyktu: przyznali jedną nagrodę główną i ex aequo cztery drugie miejsca. A piątą edycję Grilla u Burmistrza wygrał, zgarniając Patelnię Burmistrza oraz zestaw garnków, zespół Ochotniczej Straży Pożarnej z Zabierzowa Bocheńskiego, który orzekł jurorów nie tylko jakością przygotowanych dań, lecz także sposobem ich podania i ilością przygotowanych sosów.

Po zakończeniu zmagania, na scenę weszli muzycy z zespołu Bona Sono, którzy grali do godziny 23.30. Wieczorna zabawa była nowością podczas tego wydarzenia, ale pozytywna reakcja uczestników każe wnioskować, że w przyszłym również pożegnamy wakacje grillowo i tanecznie.

SZYMON URBAN

Referat Promocji i Kultury

Fot. Overlia Studio

Święto Chleba i Piernika

Już od dwudziestu lat mieszkańcy Jawora – miasta partnerskiego Niepołomic – Ochodzą Święto Chleba i Piernika. Tegoroczne jubileuszowe celebrowane było hucznie i z przystupem od 24 do 26 sierpnia.

Na święto chleba i piernika do Jawora przyjeżdżają piekarze i cukiernicy z całej Polski oraz z Ukrainy. Przywożą swoje sztan-darowe produkty, ale i nowości, którymi chcą przekonać do siebie mieszkańców Dolnego Śląska. Do miasta zjeżdżają też goście z Legnicy, Głogowa, Wrocławia, bo to jedna z największych imprez sezonu w regionie.

W tym roku przez trzy dni uroczystości można było nie tylko poprobować tradycyjnych i nowoczesnych wypieków piekarskich i cukierniczych, lecz także wziąć udział w wielu wydarzeniach dodatkowych – rodzinnej grze miejskiej, wyborowi miss i mistera Jawora, koncertom grup i wokalistów z Jawora, okolic, ale i z miast partnerskich. Było też bicie rekordu w pieczeniu największego piernika – dodajmy udane bicie rekordu. Na jaworskim rynku powstało ciasto o długości 55,03 m. Na dodatek z okazji 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości piernik był dwubarwny – biało-czerwony – w kolorach naszej flagi narodowej. Największym i najgłośniejszym wydarzeniem był koncert Beaty Kozidrak z Bajmem, koncert niezwykły, bo fetujący 40-lecie istnienia zespołu. Posłuchać można było największych hitów zespołu od pierwszego „Piechotę do lata”, przez „Nie ma wody na pustyni”, „Józek, nie daruje ci tej nocy” czy „Dwa serca, dwa smutki”. Ale na dwudziestym Święcie Chleba i Piernika wystąpili także Sarsa, Filip Lato i Jula. Były też pokazy kulinarne i konkurs na Najpiękniejszą Rzeźbę Piekarsko-Cukierniczą.

I tym razem na tym wydarzeniu była reprezentacja Niepołomic z burmistrzem Romanem Ptakiem na czele. W prezencie dla gospodarzy przekazaliśmy sadzonkę dęba z Puszczy Niepołomickiej, by posadzony w 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości, także był symbolem wolności. Scenicznie i artystycznie reprezentowała nas grupa InfiniteAxis, a od strony piekarskiej prezentowaliśmy wybitne wypieki niezawodnej podlęskiej piekarni Kazimierza, Adama i Franciszka Pieprzyców.

Serdecznie dziękujemy młodym muzykom i ich rodzinom za poświęcenie wolnego czasu wakacyjnego, a wspaniałej ekipie Pieprzyców za przepyszne wypieki, za to, że mogliśmy na nich stu-percentowo liczyć, a także za wyrozumiałość. Dziękujemy także gospodarzom z Jawora za miłe przyjęcie i... do kolejnego spotkania!

JOANNA KOCOT

Referat Promocji i Kultury

Fot. Joanna Musiał

Pola Chwały 2018

O tym, że historia jest niewyczerpanym źródłem wiedzy i inspiracji; że stanowić może przedmiot poważnych badań naukowych, jak i anegdotycznych i sentymentalnych wycieczek w przeszłość... nie trzeba przekonywać! Ale po raz kolejny chcemy Państwu pokazać, że historia może być też zabawą i pasją, która nie tylko dostarcza wiedzy, lecz także kształci charakter; pozwala zarówno fantastycznie zagospodarować czas, jak i odnaleźć się wśród innych miłośników badania przeszłości w sposób aktywny, inspirujący i fascynujący...

Pola Chwały to jedna z największych imprez historyczno-militarnych w Polsce. Jest organizowana przez miłośników historii i wojskowości, których pasję realizują się na różne sposoby. Jedni z nich odtwarzają historyczne oddziały wojskowe, szyją mundury i rekonstruują bitwy; inni – robią to samo w skali makiet; a jeszcze inni – na planszach do gry; kolejni budują modele, śpiewają stare pieśni i tańczą, albo piszą książki i prace naukowe. Dla nich wszystkich historia jest ważnym elementem życia, pasją i radością, którą chcą się dzielić z innymi.

Już trzynasty raz Niepołomice na trzy dni stają się wielkim, kolorowym i wielonarodowym garnizonem – na ulicach miasta można spotkać rycerzy i żołnierzy z różnych epok i krajów; pojawiają się oddziały konne, a także wozy bojowe, które zwykle możemy podziwiać jedynie w muzeach.

Obecnie impreza obejmuje całe centrum Niepołomic, ogniskując się w najciekawszych punktach miasta – obozy wojskowe są rozstawione wokół zamku i na terenach zielonych w centrum Niepołomic. Oddziały rekonstrukcyjne, które reprezentują nie tylko wojskowość, lecz także codzienne, zwykłe życie obozowe – od starożytności po współczesność – zostały podzielone według epok. Każdy może z bliska oglądać mundury, broń i pojazdy wojskowe.

Na hipodromie, za zamkiem, odbywają się pokazy oddziałów rekonstrukcyjnych, a w niedzielę o godz. 11.00 ulicami Niepołomic idzie widowiskowa defilada, podczas której prezentują się wszystkie oddziały biorące udział w imprezie.

W Niepołomickim Zamku, na specjalnych makietach, są rozgrywane największe bitwy z historii Europy

i świata przy pomocy artystycznie wykonanych figur i modeli. Można także oglądać wystawę modeli wojskowych i wziąć udział w zawodach modelarskich. W zamkowych komnatach przez 48 godzin non stop odbywa się maraton miłośników gier planszowych. Na dziedzińcu są prowadzone warsztaty taneczne, odbywają się pokazy mody z dawnych epok oraz koncerty; do dyspozycji zwiedzających (w każdym wieku!), jest też wypożyczalnia strojów, nawiązujących do różnych epok historycznych.

Nie zabraknie specjalnych propozycji dla dzieci – zapraszamy do czynnego udziału w warsztatach i pokazach, w Szkole Rycerskiej i w Kąciku Pazia.

Nie zabraknie też oferty dla miłośników akademickiej atmosfery i dociekliwości – już od piątkowego poranka zapraszamy na konferencję naukową.

Tegoroczne Pola Chwały są w szczególny sposób poświęcone Polsce – od okresu średniowiecza (z tego okresu wyjątkowo licznie będą reprezentowane grupy rekonstrukcyjne), poprzez Konfederację Barską, której 250 rocznicę chcemy uczcić śpiewając, aż do początku XX wieku, ponieważ początkiem tematem poniedziałku będzie odzyskanie niepodległości Polski przed 100 laty.

Zapraszamy Państwa do szerokiego spojrzenia na naszą historię – pokażemy jak rodziła się Polska, jak ją traciliśmy i jak ją odzyskaliśmy!

Zapraszamy na wspólne spotkanie 28–30 września 2018 roku!

PAULINA SZEWCZYK
Fundacja Pola Chwały

120 lat OSP Wola Batorska

4–5 sierpnia jednostka OSP w Woli Batorskiej świętowała 120 lecie istnienia.

Uroczyste obchody rozpoczęły się od mszy św. pod przewodnictwem jego ekscelencji abp. Marka Jędraszewskiego – metropolity krakowskiego. Mszę koncelebrował także kapelan wojewódzki strażaków mł. bryg. Władysław Kulig oraz zaproszeni księża. Po nabożeństwie w uroczystym przemarszu wszyscy udali się przed remizę OSP, gdzie rozpoczęły się oficjalne uroczystości. Meldunek został złożony na ręce nadbryg. Stanisława Nowaka – Małopolskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP, następnie został odegrany hymn państwowy i podniesiona flaga.

Podczas uroczystości medalami oraz dyplomami zostały wyróżnione drużyny i druhowie, którzy przez ostatnie lata aktywnie działają na rzecz OSP i lokalnej społeczności. Na uroczystość licznie przybyli zaproszeni goście oraz mieszkańcy: Jarosław Szlachetka – Poseł na Sejm RP, Rafał Bochenek – Pełnomocnik Ministra Środowiska, Łukasz Smółka – Szef Gabinetu Politycznego Ministra Infrastruktury, nadbryg. Stanisław Nowak – Małopolski Komendant Wojewódzki PSP, dh Władysław Kucharski – Wiceprezes Zarządu Oddziału Wojewódzkiego ZOSP RP, Paweł Kucharczyk – Małopolski Inspektor Transportu Drogowego, st. kpt. Przemysław Przeczek – Komendant Powiatowy PSP w Wieliczce wraz z zastępcą st. bryg. Maciej Wolak oraz dowódca jednostki mł. bryg. Paweł Januś, Roman Ptak – Burmistrz Miasta i Gminy Niepołomice, Marek Ciasłoń – Przewodniczący Rady Miejskiej wraz z radnymi. Wiceprezes Rady Ministrów Pani Beata Szydło wystosowała okolicznościowy list, który został odczytany przez Rafała Bochenka. W swoich przemówieniach gratulowano jednostce 120 lat społecznej działalności Bogu na chwałę, Ludziom na ratunek. Padły też życzenia, aby ta tak różnorodna działalność, nie tylko ratownicza, była w dalszym ciągu kontynuowana oraz rozwijana. Podczas uroczystości został zaprezentowany nowy ciężki samochód ratowniczo-gaśniczy MAN, który już na koniec listopada trafi do OSP Wola Batorska. W związku z obchodami odbył się także festyn strażacki, na którym wystąpił m.in. zespół Baciary oraz góralski kabaret Truteń. Zadbaliśmy o zorganizowanie wielu atrakcji zarówno dla tych najmłodszych, jak i trochę starszych. Odbyło się losowanie cegiełek, gdzie rozlosowaliśmy blisko 140 cennych nagród. Całkowity dochód z festynu zostanie przeznaczony na sfinansowanie wkładu własnego jednostki w zakupiony nowy samochód.

Serdeczne podziękowania kieruję do władz samorządowych za wsparcie finansowe organizacji uroczystości oraz do licznych sponsorów.

Serdeczne podziękowania należą się drużynom i druhom, którzy tak aktywnie włączyli się w organizację obchodów. Dziękuję, że po raz kolejny wspólnie – społecznie zorganizowaliśmy tak dużą imprezę.

Serdecznie podziękowania dla zaproszonych gości oraz licznie zgromadzonych mieszkańców za każde okazane wsparcie. ■

TOMASZ TOMALA
prezes OSP Wola Batorska

Fot. Piotr Baran

Odznaczeni i wyróżnieni:

MEDAL HONOROWY im. BOLESŁAWA CHOMICZA

- Roman Ptak
- Marek Ciastoń

ZŁOTY MEDAL ZA ZASŁUGI DLA POŻARNICTWA

- dh Władysław Balcer
- dh Jan Kozub

SREBRNE MEDALE ZA ZASŁUGI DLA POŻARNICTWA

- ks. Wojciech Guzik
- Mirosław Grochot
- dh Grzegorz Wojtal

BRAZOWE MEDALE ZA ZASŁUGI DLA POŻARNICTWA

- dh Wiesława Balcer
- dh Helena Jaśkiewicz
- dh Maria Wnęk
- dh Dariusz Sołkowski
- dh Kamil Starosta
- dh Andrzej Sularczyk
- Mariusz Sendor

MEDAL KOMISJI EDUKACJI NARODOWEJ:

- dh Tomasz Tomala

ODZNAKĘ STRAŻAK WZOROWY:

- dh Krzysztof Satała
- dh Mateusz Ziajor
- dh Tomasz Oracz

OKOLICZNOŚCIOWY GRAWER MINISTRA INFRASTRUKTURY:

- dh Piotr Klima
- dh Paweł Wnęk
- dh Józef Jaśkiewicz
- dh Artur Walczyk
- dh Tomasz Balcer
- Tomasz Tomala

OKOLICZNOŚCIOWY GRAWER MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI:

- Tomasz Tomala
- Mirosław Gawel

PREZES ZARZĄDU GŁÓWNEGO ZWIĄZKU OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ PRZYznał OKOLICZNOŚCIOWE DYPLOMY:

- dh Anna Balcer
- dh Mirosław Gawel
- dh Dariusz Rusek
- dh Maria Siwek
- dh Tadeusz Szczęśniak
- dh Tomasz Tomala
- dh Adrian Walczyk
- dh Wojciech Wątor

PREZES ZARZĄDU ODDZIAŁU WOJEWÓDZKIEGO ZWIĄZKU OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ PRZYznał OKOLICZNOŚCIOWE DYPLOMY:

- dh Andrzej Ptak
- dh Paweł Wróblewski
- dh Zbigniew Siwek

50 LAT OSP NIEPOŁOMICE-PODGRABIE

Joanna Musiał
Referat Promocji i Kultury

W sobotę 28 lipca strażacy z OSP Niepołomice-Podgrabie świętowali 50-lecie swojej działalności. Z tej też okazji odbyły się uroczystości przygotowane przez druhow.

Wydarzenia zapoczątkowała msza święta w kościele w Grabiu. Po jej zakończeniu wszyscy zgromadzeni przemierzali do jednostki OSP Niepołomice-Podgrabie. W wydarzeniu uczestniczyli przedstawiciele władz gminnych i powiatowych, komendanci OSP, druhowie i mieszkańcy. Jubileusz był okazją do wręczenia odznaczeń zasłużonym druhom. W czasie uroczystości wspomniano też historię powstania jednostki i uczczono minutą ciszy byłych działaczy OSP Niepołomice-Podgrabie. Burmistrz Roman Ptak składając gratulacje druhom, podziękował za wieloletnią działalność jednostki i życzył kolejnych lat owocnej służby.

Olimpijskie laury dla niepołomiczanek

Barbara Stachaczyk

nauczycielka matematyki w SP nr 2 w Niepołomicach

Marzena Święch

nauczycielka języka polskiego w SP nr 2 w Niepołomicach

Emilia Grochot z kl. 6f uzyskała zaszczytny tytuł laureata Małopolskiego Konkursu Humanistycznego, a Karolina Nitsch z kl. 7c tytuł laureata Małopolskiego Konkursu Matematycznego. Również wielki sukces odniosła Weronika Skowronek z kl. 6e, która wywalczyła tytuł finalistki Małopolskiego Konkursu Humanistycznego. Dziewczęta są uczennicami SP nr 2 im. Króla Kazimierza Wielkiego w Niepołomicach.

Uczennice potrafiły pogodzić obowiązki szkolne z przygotowaniami, które trwały od września 2017 do marca 2018 roku. Emilka Grochot i Weronika Skowronek, uczestniczki Małopolskiego Konkursu Humanistycznego, zapoznały się z 16 utworami, wśród których znalazło się 7 powieści. Konkurs jest bardzo wymagający, trzeba znać różne formy wypowiedzi, w tym użytkowe, posiadać bogate słownictwo z wielu dziedzin, umieć wyszukiwać głębszy sens utworów literackich i ro-

zumieć podstawowe środki artystycznego wyrazu. Niezwykle ważna jest znajomość i przestrzeganie zasad poprawności językowej. Na tym etapie nie ma już miejsca na błędy ortograficzne ani interpunkcyjne.

Karolina Nitsch, laureatka Małopolskiego Konkursu Matematycznego, wykonywała zadania sprawdzające w szczególności: umiejętności rozwiązywania zadań problemowych i nietypowych, dostrzeganie prawidłowości i formułowanie

prosty uogólnień, uzasadnianie odpowiedzi. Ponadto zapoznała się z obszerną literaturą konkursową.

Były to konkursy trzyetapowe (etapy: szkolny, rejonowy i wojewódzki) i wymagały od uczennic dużego wysiłku intelektualnego. Niełatwo sprostać tak ogromnym wymaganiom, ale z pewnością warto się rozwijać. Konkursy dają laureatom i finalistom wiele korzyści. Laureatki będą zwolnione z części pisemnej egzaminu w klasie ósmej, Emilka z języka polskiego, natomiast Karolina z matematyki i mogą wybrać sobie wymarzoną szkołę ponadpodstawową. Weronika otrzyma również dodatkowe punkty podczas rekrutacji do szkoły ponadpodstawowej.

Laureatki i finalistka otrzymały gratulacje oraz pamiątkowe nagrody podczas apelu podsumowującego rok szkolny 2017/2018. Zaangażowanie rodziców uczennic, w rozwijanie zainteresowań ich dzieci doceniła dyrektor Alina Jachimczak, wręczając im okolicznościowe listy gratulacyjne. ■

Humanistyczne zmagania

Marzena Święch

nauczycielka języka polskiego w SP nr 2 w Niepołomicach

W Szkole Podstawowej im. Króla Kazimierza Wielkiego w Niepołomicach odbyły się dwa ogólnopolskie konkursy humanistyczne: Alfik Humanistyczny i Omnibus 2018 organizowane przez Firmę Edukacyjną – Łowcy Talentów Jersz.

Nasza szkoła od kilku lat przystępuje do tego typu przedsięwzięć i odnosi liczne sukcesy w skali województwa i kraju. Celem konkursów jest budzenie i rozwijanie zainteresowań polonistycznych już na etapie szkoły podstawowej, popularyzowanie języka polskiego wśród uczniów i ujawnianie ich talentów. Daje im to również okazję do sprawdzenia poziomu własnej wiedzy i umiejętności. Ponadto uczniowie mogą porównać poziom swych umiejętności polonistycznych z innymi rówieśnikami z całej Polski.

W Alfiku Humanistycznym wystartowało 81 uczniów naszej szkoły, w województwie małopolskim – 5 497 dzieci ze 123 szkół, a w całym kraju 17 149

uczniów z 479 szkół. Każdy mógł uzyskać maksymalnie 150 pkt.

Najlepsze wyniki w SP im. Kazimierza Wielkiego w Niepołomicach uzyskała:

– Julia Fijołek kl. 4b – czwarte miejsce w województwie w kategorii klas czwartych;

– Anna Grzebała z kl. 6f i Piotr Klimczyk z kl. 6b – czwarte miejsce ex aequo w kategorii klas szóstych;

– Karolina Nitsch z kl. 7c – piąte miejsce w województwie w kategorii klas siódmych.

W Omnibusie 2018 wzięło udział 60 uczniów z klas II–VII z naszej szkoły, w województwie małopolskim uczestniczyło 521 uczniów z 15 szkół,

a w całej Polsce wystartowało 6 342 uczniów ze 183 szkół. Zaszczytny tytuł laureatów za zajęcie I miejsca w województwie małopolskim uzyskał Antoni Siatka z kl. 6f. Antoni powtórzył swój sukces z poprzedniego roku szkolnego.

Najwyższe wyniki w naszej szkole osiągnęli:

1. Łucja Bochenek kl. 2c – IV miejsce w województwie w kategorii klas drugich.

2. Emilia Pustuła kl. 2c – V miejsce w województwie w kategorii klas drugich

oraz Borys Uchwat kl. 3d – V miejsce w województwie w kategorii klas trzecich.

3. Piotr Grochot kl. 2c – VI miejsce w województwie w kategorii klas drugich.

4. Wojciech Tamowski kl. 2c – VII miejsce w województwie w kategorii klas drugich. ■

IX Festiwal Teatrów w Języku Angielskim

8 czerwca około stu uczniów w wieku 7–14 lat z wielkim zaangażowaniem mówiło w języku angielskim na scenie MCDiS podczas IX Festiwalu Teatrów w Języku Angielskim *The Stage Is Yours*, który zorganizowała Szkoła Podstawowa im. Króla Kazimierza Wielkiego w Niepołomicach we współpracy z Małopolskim Centrum Dźwięku i Słowa.

Celem organizatorów Festiwalu Teatrów w Języku Angielskim *The Stage Is Yours* jest stwarzanie dzieciom ze szkół podstawowych z powiatu wielickiego okazji do mówienia w języku angielskim. Przygotowując się do Festiwalu, uczniowie ćwiczą prawidłową wymowę, intonację i przyzwyczajają się do szybszego tempa mówienia. Jest to sposób na budowanie u dziecka pewności siebie, rozbudzanie motywacji i pozytywnego nastawienia do języka oraz podnoszenie poziomu wiedzy uczniów w zakresie literatury anglojęzycznej. Dzieci uczą się także współpracy w grupie, odpowiedzialności za wspólne przedsięwzięcie, radzenia sobie z treścią podczas występów publicznych oraz polegania na sobie nawzajem, a dodatkowo mają okazję zintegrować się z uczestnikami z innych szkół.

W tegorocznej edycji festiwalu udział wzięły grupy teatralne z klas 1–3 i 4–7 ze szkół podstawowych w Jarosławcu, Kłaju, Grajowie, Zagórzcu i Niepołomicach.

Patronat Honorowy sprawował Burmistrz Miasta i Gminy Niepołomice, Roman Ptak, który ufundował nagrody dla wszystkich uczestników. Wsparcia udzieliło także Wydawnictwo Oxford University Press.

W jury Festiwalu pracowali:

- Marta Makowska, aktorka Staniąteckiej Grupy Teatralnej, reprezentująca Referat Promocji i Kultury w Niepołomicach,

- Barbara Kowalska, nauczyciel języka angielskiego w Liceum Ogólnokształcącym im. Jana Pawła II w Niepołomicach oraz

- Marcus Bessinger, Amerykanin mieszkający w Polsce, właściciel szkoły LET'S Talk – English Language Coaching.

Wyniki w kategorii klas 1–3:

I miejsce – SP im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Zagórzcu *The World Is Sick*

II miejsce – SP im. Kornela Makuszyńskiego w Jarosławcu *The Giant Turnip*

III miejsce – SP im. Króla Kazimierza Wielkiego w Niepołomicach *The Little Red Hen*

Najlepszy plakat: SP im. Kornela Makuszyńskiego w Jarosławcu.

Najlepszy aktor: Błażej Grochot, SP w Zagórzcu

Najlepsza aktorka: Zofia Krechowicka, SP w Niepołomicach

Wyróżnienia indywidualne: Julia Kurpios (SP w Zagórzcu), Marcel Szajnowski (SP w Jarosławcu), Michał Nosal (SP w Zagórzcu)

Wyniki w kategorii klas 4–7:

I miejsce – SP im. Króla Kazimierza Wielkiego w Niepołomicach *The Dance Show*

II miejsce – SP im. Ks. Jana Twardowskiego w Kłaju, *Excalibur*

III miejsce – SP im. S. Emilii Podoskiej w Grajowie, *Hansel and Gretel and the Creepy Woods*

Najlepszy plakat: SP im. S. Emilii Podoskiej w Grajowie

Najlepszy aktor: Charles Korabik, SP w Niepołomicach

Najlepsza aktorka: Emilia Kołodziej, SP w Kłaju

Wyróżnienia indywidualne: Aleksandra Ostronęcka (SP Niepołomice), Dominika Kaleta (SP Niepołomice), Karolina Kupiec (SP Grajów).

Organizatorzy składają serdeczne podziękowanie Burmistrzowi MiG Niepołomice, Romanowi Ptakowi oraz Wydawnictwu Oxford University Press za ufundowanie nagród dla wszystkich uczestników, a także Dyrekcji i Pracownikom Małopolskiego Centrum Dźwięku i Słowa za pomoc w organizacji wydarzenia.

Dziękujemy jury za poświęcony czas i zaangażowanie w pracę podczas festiwalu.

Słowa wdzięczności kierujemy w stronę widzów, która podczas każdej części festiwalu wypełniła salę widowiskową po brzegi, a przybyła pod opieką nauczycieli ze Szkoły Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego w Jarosławcu, z Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Pawła II i ze Szkoły Podstawowej im. Króla Kazimierza Wielkiego w Niepołomicach z klas 1–7 i z oddziałów gimnazjalnych.

Dziękujemy nauczycielom przygotowującym uczniów do festiwalu, wszystkim osobom, które pomogły w prezentacji

Fot. Jakub Porąbka, MCDiS

każdej ze szkół i umożliwiły im przyjazd, a także dzieciom występującym na scenie za dostarczenie wspaniałych wrażeń.

Już teraz Szkoła Podstawowa im. Króla Kazimierza Wielkiego wraz z Małopolskim Centrum Dźwięku i Słowa serdecznie zapraszają uczniów i nauczycieli języka angielskiego ze szkół podstawowych powiatu wielickiego do udziału w X Festiwalu Teatrów w Języku Angielskim *The Stage Is Yours*, który odbędzie się w maju 2019 roku w Niepołomicach. Zaproszenia i regulamin Festiwalu zostaną wkrótce rozesłane do szkół.

MAGDALENA PUDO

Szkoła Podstawowa im. Króla Kazimierza Wielkiego w Niepołomicach

Pierwszy rok jak miesiąc

Pierwszy rok szkolny w Społecznej Szkole Podstawowej im. Lady Sue Ryder już za nami. Jak minął? Co udało się zrobić? Na co jeszcze społeczność szkolna czeka? Opowiada dyrektor Społecznej Szkoły Podstawowej im. Sue Ryder w Niepołomicach – Tomasz Donatowicz.

Joanna Kocot: To już rok i czas na pierwsze podsumowania...

Tomasz Donatowicz: Muszę przyznać, że ten rok szkolny minął nie jak rok, ale jak miesiąc. Przypominam sobie, że jeszcze przecież nie tak dawno zastanawialiśmy się wszyscy, czy zdążymy z otwarciem nowej szkoły przed 4 września. Udało się. Ale i po otwarciu nie zwolniliśmy ani na chwilę, to był bardzo intensywny czas. Myślę, że wiele osiągnęliśmy i wciąż mamy nowe pomysły na to, jak działać. Były też trudniejsze momenty, kiedy trzeba było wypracować pewne rozwiązania i nie było taryfy ulgowej, że dopiero się rozkręcamy.

Oczekiwania były ogromne, udało się im sprostać?

Nie wiem, kto miał większe oczekiwania w stosunku do nowej szkoły - rodzice, dzieci czy ja. Moje dotyczyły przede wszystkim zespołu nauczycieli, ich podejścia do uczniów. Zastanawiałem się, jakie cele wspólnie określimy, jak stworzyć szkołę, którą uczniowie będą lubić i do której chętnie będą co rano wstawali. Takie myśli zaprzętały moją głowę, oprócz oczywiście całej gamy decyzji, które trzeba było podejmować przy pracach wykończeniowych budynku i dekoratorskich. Przez te dziesięć minionych miesięcy staraliśmy się budować szkołę, w której nauczyciel patrzy na ucznia, doszukując się w nim zdolności i próbuje je rozwijać przez szereg różnych aktywności, aby tych talentów nie zaprzepaścić. Nasi uczniowie dobrze wykorzystali ten rok i już zostali wyróżnieni w wielu konkursach. To efekt pracy naszych nauczycieli, ale oczywiście nie tylko. Jest to też kapitał wyniesiony z poprzednich szkół. Mam nadzieję, że im dłużej będziemy razem pracować, to sukcesów będzie przybywać. Myślę, że udało się sprostać oczekiwaniom i wymaganiom, jakie przed nami położono. Cały czas spotykam się z pochlebnymi opiniami ze strony rodziców, ich ciepłem, otwartością, serdecznym uśmiechem. Najważniejsze jest jednak to, że uczniowie chcą się u nas uczyć, podać do poszczególnych klas wciąż przybywa. Nadchodziły także w trakcie roku szkolnego. Atmosfera w szkole jest niepowtarzalna, udało się stworzyć przyjazne miejsce.

**SPOŁECZNA SZKOŁA PODSTAWOWA
IM. LADY SUE RYDER
W NIEPOŁOMICACH**

Były jakieś niewiadome lub niespodzianki w działaniu szkoły dla Pana zespołu?

Niewiadomych było pewnie wiele, niespodzianek raczej nie. Wykorzystywaliśmy dotychczasowe doświadczenie z pracy w gimnazjum, jednocześnie – jeszcze zanim zaczęliśmy pracę – mieliśmy świadomość, że spotkamy się z dziećmi znacznie młodszymi, które mają inne potrzeby i oczekiwania. Zatrudniłem zupełnie nowy zespół pedagogów nauczania wczesnoszkolnego, który to dobierałem szczególnie uważnie.

Czym różnią się klasy I-III w szkole na Jazach od równoległych w innych szkołach?

Zaproponowałem nowy model nauki w klasach wczesnoszkolnych i został przyjęty przez nauczycieli i realizowany w roku szkolnym 2017/2018. Polega na tym, by z dziećmi pracowali nie tylko nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej, ale także trener na lekcjach wf., informatyk na lekcjach informatyki, lektor języka angielskiego na zajęciach językowych. Dzięki

temu nauczyciele wychowania wczesnoszkolnego zyskali dodatkowe godziny na pracę z dziećmi i to tę pracę, w której czują się najlepiej – doskonaleniu kompetencji czytania, pisania, liczenia czy przyrody. Pozostałymi przedmiotami zająć się mieli specjaliści w danych dziedzinach. I to sprawdziło się doskonale.

Jakie to są dodatkowe zajęcia prowadzone przez nauczycieli wychowania wczesnoszkolnego?

W ramach czasu pracy prowadzą lekcje podczas zajęć świetlicowych i w formie projektów – to warsztaty plastyczne, muzyczne, taneczne, tzw. zajęcia rozwijające. Jest ich wiele w naszej ofercie.

Pojawiły się też klasy sportowe.

To był bardzo ważny element wyróżniający nową placówkę wśród innych. Rekrutowaliśmy dzieci do klas sportowych we wszystkich rocznikach. Tylko w klasie drugiej nie było do niej chętnych. Wszystkie pozostałe roczniki jako „a” mają klasę sportową. Obawiałem się, czy dzieci i młodzież, które rozpoczną pracę systemem sportowym, czyli dziesięć godzin wychowania fizycznego w tygodniu (po dwa wf. dziennie), nie będą przemęczone. Czy takie optymistyczne podejście uczniów z pierwszych dni września z czasem nie wygaśnie. Po całym roku widzimy, że nie. Entuzjazm pozostał. Nie mieliśmy też żadnych poważniejszych kontuzji. Bardzo pozytywne są również informacje od nauczycieli – organizowaliśmy testy na początku roku, po semestrze i na koniec roku i widoczny jest progres, jeśli chodzi o umiejętności uczniów, czy o ich cechy motoryczne. To daje nadzieje na dobre wyniki w sporcie.

Pod koniec roku szkolnego zorganizowaliśmy mistrzostwa szkoły dla uczniów z klas I-III w grach i zabawach oraz mistrzostwa szkoły w pływaniu. Wyłoniliśmy naszych mistrzów sportu. Prowadziliśmy konkurs na najbardziej usportowionego ucznia i uczennicę. W jego ramach wyłoniliśmy i nagrodziliśmy dziesięciu chłopców i dziesięć dziewczynek w szkole podstawowej i w gimnazjum, czyli w sumie 40 świetnych młodych sportowców.

W tym roku nie odejdą żadne klasy, a przyjęte będą kolejne pierwszaki. Jak się pomieścicie?

Będą trzy nowe klasy pierwsze. Szkoła jest pełna. Musieliśmy dostawić nowe szafki dla uczniów. Sal nam nie przybędzie, ale powinniśmy dać sobie radę. Nowy plan lekcji nie przewiduje nauki w systemie zmianowym.

Co jeszcze udało się zorganizować?

Mamy bogatą ofertę zajęć dodatkowych prowadzonych w trakcie roku szkolnego, ale i w czasie wolnym od nauki, czyli w ferie i wakacje. Latem na terenie szkoły prowadzone były dwa projekty: Ekoludki oraz Summer Camp. Zimą z kolei były wyprawy zimowe, szkółka narciarska. O tym, jak dzieci reagują na nowe propozycje, także te wakacyjne, dzieci można się przekonać teraz – dziś mamy 5 lipca, a w szkole na zajęciach dodatkowych jest ponad setka naszych uczniów. Entuzjazm z pierwszego dnia szkoły na szczęście nie minął.

Szkoła to nowy budynek, świeży, o ciekawej architekturze. Czy to znaczy, że jeśli chodzi o kwestie budowlane, już nic się tu nie będzie działo?

Udało nam się pozyskać sporo funduszy zewnętrznych, które realizujemy w ramach projektów. Cały czas składamy wnioski i mamy nadzieję, że dzięki temu będą kolejne ciekawe zajęcia. Dzieje się bardzo dużo i będzie dziać jeszcze więcej. Także architektonicznie.

Jakie są zatem plany na najbliższą przyszłość?

Zaczynamy budowę placu zabaw dla młodszych dzieci. To projekt realizowany między innymi z środków budżetu obywatelskiego. Będzie to przestrzeń edukacyjno-rekreacyjno-sportowa. Stworzyliśmy wspólne dzieło wypracowane z architektami z Miasta Pracowni w konsultacji z dziećmi, rodzicami i nauczycielami. Były spotkania, a po nich powstał ciekawy projekt, którego wykonanie dzielimy na trzy etapy. W pierwszym etapie, w te wakacje, robimy drenaż całego obiektu, boisko do siatkówki plażowej oraz boisko do piłki nożnej. Będzie też część lekkoatletyczna, na której będzie można prowadzić inne zajęcia, czy rozgrzewkę przez lekcjami. Sypimy też pierwsze pagórki, w których pojawiają się tunele. Będą ślizgawki, zjeżdżalnie. Zasiejemy łąkę kwiatną, wyznaczamy miejsca pod ogniska szkolne. Planujemy zasadzić sad.

A na czym w takim razie polegać będą kolejne etapy?

Na kolejne etapy przemiany przestrzeni przyszkolnej szukamy teraz możliwości finansowania zewnętrznego, chcielibyśmy bowiem wybudować drewnianą budowlę, w której będą pracownie techniczne, takie do majsterkowania, a dodatkowo planujemy tam platformę obserwacyjną skierowaną w stronę puszczy, z której będzie można obserwować ptaki. Myślimy o tym, żeby było też miejsce, w którym mógłby stać teleskop. Dzięki temu mielibyśmy nasze miniobservatorium astronomiczne. W ten sposób można byłoby wykorzystać fakt, że obok nas jest teren niezabudowany, niedoświetlany w nocy. Budynek byłby częścią aranżacji przestrzeni z amfiteatrem, w którym będziemy mogli spotykać się szkolną społecznością na rozmaitych wydarzeniach. Pomysłów nam nie brakuje. Czas pokaże, co uda się w najbliższym czasie zrealizować. ■

250 karateków na obozie nad morzem

Joanna Musiał

AKT Niepołomice-Kraków

Od lewa do prawa, tak wygląda zabawa... – to hit tegorocznego obozu w Sianożętach. A dobrej zabawy jak zwykle nie brakowało. Było też dużo inspirujących treningów, mnóstwo słońca i wiele atrakcji.

Już po raz szósty spędziliśmy 10 aktywnych dni (19–29 lipca) w Sianożętach – urokliwej, niewielkiej miejscowości, z piękną, dużą plażą. W obozie uczestniczyło blisko 100 osób z Akademii Karate Tradycyjnego Niepołomice-Kraków. Podobnie jak ubiegłych latach towarzyszyli nam zaprzyjaźnieni karatecy z Opola, Zielonej Góry i Zamościa. Na wspólnych treningach spotykało się 250 osób.

Każdy dzień rozpoczynaliśmy – na niemal pustej jeszcze plaży – porannym rozruchem. Były biegi i ćwiczenia wzmacniające-rozciągające. W ciągu dnia trenowaliśmy razem z pozostałymi klubami. Zajęcia prowadzili na zmianę instruktorzy AKT oraz senseiowie z Opola, Zielonej Góry i Zamościa. Nasi karatecy mogli nie tylko nawiązać nowe znajomości, lecz także skorzystać z wiedzy doświadczonych trenerów i sędziów zarazem.

W tym roku mieliśmy szczęście do pogody. Przez cały pobyt nie opuszczało nas słońce. Korzystaliśmy więc, ile się tylko dało z kąpeli w morzu, gier zabaw i zawodów sportowych na plaży (przeciąganie liny, wyścigi w workach itd.), czy po prostu błędnego wylegiwania się i słuchaniu szumu morza.

Część ekipy – jak zwykle – wybrała się na wycieczkę rowerową do Kołobrzegu. W tym roku odwiedziliśmy też Western Park, gdzie czekało sporo atrakcji. Z kolei wizyta w wesołym miasteczku dostarczyła nam niezłą dawkę adrenaliny i oczywiście dobrej zabawy.

Mieliśmy kilku uzdolnionych muzyków obozowiczów. Mogliśmy więc pośpiewać przy dźwiękach gitary oraz ukulele.

Na obozowym grillu zjedliśmy pieczone kielbaski i świętowaliśmy urodziny i imieniny kilku solenizantów.

Obowiązkowym punktem każdego obozu jest chrzest dla osób, które są po raz pierwszy. Wydarzenie przygotowują starsi obozowicze, zapewniając nowicjusom mnóstwo przeżyć. Pomimo początkowych obaw, wszyscy podoleli przygotowanym zadaniom. Dzielnie wypili specjalną miksturę, przetransportowali jajko przez cały tor przeszkód, potem rozbili je na głowie i usłyszeli od senseiów, że są już pełnoprawnymi członkami obozu.

Pod koniec pobytu chętni przystąpili do egzaminów na kolejne stopnie uczniowskie. ■

Karatecy na Okinawie

Joanna Musiał

AKT Niepołomice-Kraków

Iga Dumieńska zawodniczka Akademii Karate Tradycyjnego Niepołomice spędziła niemal dwa tygodnie na Okinawie. W wyjeździe zorganizowanym na początku sierpnia przez Polski Związek Karate Tradycyjnego uczestniczyło ponad 20 osób z Polski.

Jednym z głównych celów wyprawy był udział w historycznym I Międzynarodowym Turnieju Karate na Okinawie. Uczestniczyło w nim 1750 karateków z 50 krajów. Zawodniczka AKT wystartowała w kata w stylu Shuri-te kei/ Tomari-te kei.

– Zawody były zorganizowane perfekcyjnie, wszystko dopracowano co do minuty. Turniej cieszył się ogromną popularnością w mieście, na każdym kroku wisiły plakaty informujące o wydarzeniu, trybuny były pełne ludzi – skomentowała Iga Dumieńska. Zmagania na macie były ciekawym doświadczeniem, jednak polskim karatekom ciężko było się przebić. Sędziowie mieli nieco inny system oceniania. Mimo, że nie zajęłam żadnego miejsca medalowego, cieszę się z udziału w tych zawodach – dodaje.

Polska delegacja przez dwa dni uczestniczyła też w seminarium prowadzonym przez wybitnych znawców tej sztuki walki z Japonii. *– Nauczyliśmy się 4 nowych kata (forma) z tamtejszego stylu karate. Ciekawe były też treningi z przyrządami. Nakładaliśmy specjalne*

ciężarki na nadgarstki albo stopy, nosiliśmy dzbany, żeby wzmocnić uchwyt i wypracować stabilną pozycję – relacjonuje Iga.

Karatecy mieli także okazję zobaczyć sporo ciekawych miejsc na Okinawie. Zwiedzili miasto Naha, w tym jego największą atrakcję i chlubę – zamek Shuri-jo Castle – dawną siedzibę władców królestwa Ryūkyū. Trafili na lokalny festiwal tańczących bębniarzy. Korzystali z rajskich plaż. Delektowali się specjami japońskiej kuchni. Co ciekawe, największą popularnością wśród mieszkańców cieszyła się wieprzowina.

– To był niezapomniany wyjazd. Cieszę się, że miałam okazję poznać trochę obcej kultury, zobaczyć zupełnie inny świat i poznać jego przemyśłych mieszkańców – przyznaje Iga. ■

Obóz sportowy Akademii Siatkówki Niepołomice

Paweł Czyż

trener AS Niepołomice

W dniach 7–14 sierpnia zawodniczki i zawodnicy Akademii Siatkówki Niepołomice przebywali na obozie siatkarskim w Ustrzykach Dolnych. W wyjeździe uczestniczyło 50 osób, podzielonych na cztery grupy treningowe, nad którymi opiekę sprawowało pięciu trenerów.

Jak co roku, głównym zadaniem obozu było doskonalenie umiejętności techniczno-taktycznych oraz przygotowanie do zbliżającego się sezonu ligi siatkarskiej. Treningi odbywały się dwa razy dziennie, przed i po południu na pełnowymiarowej trzysektorowej hali sportowej w Ustrzykach.

Pogoda dopisywała, więc oprócz zajęć treningowych uczestnicy obozu wzięli udział w wycieczce nad Jezioro Solińskie, zaliczyli rejs statkiem, odwiedzili park miniatur w Myczkowcach i korzystali z parku wodnego w Ustrzykach Dolnych. Nie mogło także zabraknąć zajęć rekreacyjnych na pobliskim stadionie. Uczestnicy obozu mieli także dyskotekę integracyjną i ognisko z pieczeniem kielbasek.

Wyjazd był doskonałą okazją do poznania się, integracji i spędzenia czasu razem z zawodnikami i trenerami. Mamy nadzieję, że przepracowany okres dobrze przełoży się na wyniki sportowe w nadchodzącym sezonie.

Wydarzenie zostało współfinansowane ze środków Gminy Niepołomice. ■

Szachowa mozaika

Stanisław Turecki

UKS Goniec Staniątki

SENIORZY GOŃCA W II LIDZE

Po raz pierwszy drużyna seniorów UKS Goniec Staniątki awansowała do II ligi. Rozgrywki odbędą się w ciągu dziesięciu dni w nadmorskiej miejscowości Jastrzębia Góra. Celem drużyny jest gra zapewniająca utrzymanie się w tej klasie rozgrywkowej.

Nie mamy żadnego odniesienia do poziomu gry, który może zapewnić wyznaczony cel, bo w ostatnich dwóch latach nie spotkaliśmy się z żadną z drużyn, które będą naszymi rywalami; a są to: Gostman Gostynin, KS AZS Politechniki Śląskiej Gliwice, UKS TSz Zieloni Zielonka, KKSz Kraków, OTSz Ostrów Wielkopolski, MKS Sandecja Nowy Sącz, Klub Szachowy Laura Chylice, ASSZ Lipno Stęszew, MKSz GRYF Dębica, UKS 21 Podlesie, LKS PARNAS Stara Wieś, GKSz Hetman Pilzno, Skoczek Trojański War-

szawa, APA SMART Skoczek Czerwona-Leszczyny, GKSz Solny Grzybowo, Victoria Chrościce, UKS Smecz Kolin, Olimpijczyk Chrzanów, Polonia Wrocław, MTSz Mińsk Mazowiecki, Roszada Żory.

W ubiegłym roku spotkaliśmy się wprawdzie z zespołami KKSz Kraków i MKS Sandecja, doznając sromotnych porażek, ale były to Mistrzostwa Małopolski w grze błyskawicznej, w której czas przeznaczony na partię wynosił 5 minut. Tym razem będziemy grać tempem, w którym każdy zawodnik będzie miał do dyspozycji aż dwie i pół godziny na partię, a to zupełnie inne szachy.

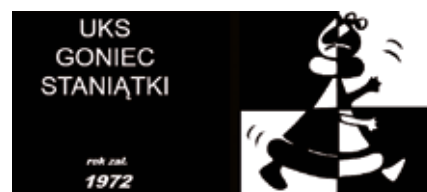
SZACHY – RUCH W STRONĘ INTELEKTU

Pod taką nazwą UKS Goniec będzie realizował projekt grantowy dofinansowany przez Województwo Małopolskie i Powiat Wielicki. Zawody szachowe będą rozgrywane w ciągu sześciu

dni: 15–16 września oraz 20–23 września w Staniątkach, miejscem zmagania będzie Dom Kultury i sala gimnastyczna miejscowej Szkoły Podstawowej im. Adama Mickiewicza.

Zawody mają charakter otwarty. Odbędą się turnieje klasyfikacyjne, w których będzie istniała możliwość uzyskania lub poprawy rankingu międzynarodowego, turnieje na kategorie szachowe dla różnych grup wiekowych oraz turnieje szachów szybkich.

Zapraszamy do udziału dzieci, młodzież i dorosłych z terenu naszej gminy. Szczegółowe informacje można znaleźć na stronie www.chessarbiter.com pod stosowną datą. ■

Brąz na mistrzostwach Polski

Joanna Wypiór

Klub Jazdy Konnej Pod Żubrem

W dniach 16–19 sierpnia 2018 r. na przepięknym parkurze KJ Osadkowski w Jakubowicach miały miejsce Mistrzostwa Polski Kuców i Małych Koni, Mistrzostwa Polski Młodzików oraz Puchar Polski Dzieci II.

KJK Pod Żubrem Niepołomice reprezentowały cztery amazonki na sześciu koniach. Do rywalizacji stanęło blisko 200 zawodniczek i zawodników z całej Polski. Od tego roku w zawodach tej rangi mogą startować jedynie osoby, które uzyskały kwalifikację.

Z Jakubowic wróciliśmy z brązowym medalem w kategorii Dzieci II. Nasza zawodniczka Zuzia Kuc na klaczy LULANA VAN HET KEIZERSHOF stanęła na podium po niezwykle zaciętej i emocjonującej rozgrywce. Ogromne gratulacje! W tej samej Kategorii Daria Pietrzak na Sonacie W zajęła wysokie 8. miejsce, Magdalena Kaim na Bakłaju 15. miejsce, natomiast Marta Wypiór

na Hokey Pokey, pomimo bezbłędnych przejazdów w drugim półfinale i pierwszym nawrocie finału nie miała już szans odrobić strat po nieudanym starcie w pierwszym półfinale i ostatecznie zajęła 29. miejsce.

Na Mistrzostwach Polski Kuców gr. C reprezentowała nas Daria Pietrzak na Miłku

Ponysport, para ta zajęła bardzo dobre 7. miejsce na blisko 30 startujących par!

Gratulacje dla trenerów Olega Badałowa (skoki) i Gali Badałowej (ujeżdżenie).

Przed nami Mistrzostwa Małopolski i Mistrzostwa Polski Południowej, więc nie ustajemy w treningach! ■

Kolejne sukcesy KJK pod Żubrem

Joanna Wypiór

Klub Jazdy Konnej Pod Żubrem

10–12 sierpnia na parkurze WLKS Krakus odbyły się Zawody Regionalne i Zawody Towarzyskie – V kwalifikacja.

KJK Pod Żubrem Niepołomice reprezentowało aż 10 par. Swój debiut miała Julia Świerkosz i CHICA'S BOY Z. Julia wspaniale zaprezentowała się z nowym koniem, zwyciężając dwa konkursy i zajmując 2. miejsce w konkursie z wyborem trasy P. Cieszy nas, że nasi zawodnicy skaczą coraz wyżej.

W konkursie N1 nasze dwie pary uplasowały się na czołowych miejscach: Dariusz Świtek na Albatrosie wygrał ten konkurs, a Daria Pietrzak na Sonacie W zajęła 2. miejsce – dodamy, że konkurencja była naprawdę spora.

Dodatkowo Andrea Scholtyssek zdała na tych zawodach egzamin licencyjny z bardzo wysoką oceną.

Cztery zawodniczki naszego klubu i sześć koni od czwartku rozpoczynają starty w Mistrzostwach i Pucharze Polski Kuców i Małych Koni, Dzieci II.

Najlepsze wyniki:

Daria Pietrzak i Miłek Ponysport

1. miejsce – ZT, konkurs zwykły LL 80
2. miejsce – ZR, konkurs dwufazowy L
3. miejsce – ZT, konkurs z trafieniem w normę czasu LL 90
2. miejsce – ZR, konkurs zwykły L
1. miejsce – ZR, konkurs dwufazowy LL 95

Daria Pietrzak i Sonata W

4. miejsce – ZR, konkurs dwufazowy P
3. miejsce – ZR, konkurs zwykły N
4. miejsce – ZR, konkurs z wyborem trasy P
5. miejsce – ZR, konkurs o wzrastającym stopniu trudności z jokerem N
2. miejsce – ZR, konkurs dwufazowy N1

Julia Świerkosz i CHICA'S BOY Z

1. miejsce – ZR, konkurs dwufazowy P
2. miejsce – ZR, konkurs z wyborem trasy P
1. miejsce – ZR, konkurs zwykły L1

Dariusz Świtek i Albators

1. miejsce – ZR, konkurs dwufazowy N1

Marta Wypiór i Hokey Pokey

6. miejsce – ZR, konkurs zwykły L
3. miejsce – ZR, konkurs zwykły L1
4. miejsce – ZR, konkurs zwykły P1

Oliwia Zuzek i Akcent

1. miejsce – ZT, konkurs zwykły LL 60
  1. miejsce – ZT, konkurs zwykły LL 60
- Nasze pozostałe pary: Magda Kaim i Bakłaj, Andrea Scholtyssek i Ikar, Wiktoria Styś i Oskar oraz Dariusz Świtek i Alma, również mogą pochwalić się bardzo dobrymi przejazdami. ■

SKARB KIBICA PUSZCZANIEPOŁOMICE

Puszcza Niepołomice rozpoczęła trzeci w swojej historii sezon w Fortuna 1 lidze. W ubiegłym sezonie zespół zajął 12. miejsce w lidze z dorobkiem 44 punktów. Bieżące rozgrywki zaczęły się w Niepołomicach efektywnie. Głównie dlatego, że w pierwszym meczu sezonu ze Stalą Mielec zagrano przy sztucznym oświetleniu. Mecze przy Kusocińskiego w blasku jupiterów to coś dotąd niespotykanego w 95-letniej historii klubu.

Tradycyjnie w okresie wakacyjnym w klubie z kilkoma zawodnikami się pożegnano, a w ich miejsce pojawiły się nowe twarze. Klub nie zdecydował się na przedłużenie wypożyczenia Krzysztofa Szewczyka, a po zakończeniu umów z Puszczą nowych pracodawców znaleźli Maciej Domański (Raków Częstochowa) i Damian Lepiarz (Rozwój Katowice). Dodatkowo Arka Gdynia wykupiła podstawowego dotąd bramkarza Marcina Stanisławskiego. Kilku piłkarzy, z którymi związane są nadzieje na przyszłość, klub postanowił wypożyczyć do innych drużyn. Mowa tutaj o Rafale Mikulcu (Resovia), Jakubie Zagórskim (Górnik Łęczna) i Dominiku Zawadzkiem (ROW 1964 Rybnik). Ostatnim piłkarzem, który opuścił szeregi klubu z Niepołomic, był Dawid Nowak, który został zawodnikiem Garbarni Kraków.

W klubie w lecie pojawiło się także kilka nowych twarzy. Łukasz Furtak wrócił z wypożyczenia z Garbarni Kraków, mający za sobą ponad 70 meczów w Ekstraklasie Kamil Poźniak przeszedł z Gwardii Koszalin, Łukasz Szczepaniak grał dotąd w Chrobrym Głogów, a Hubert Tomalski w Rakowie Częstochowa. Przykład Wiktora Żytkę pokazuje, że zawodnik z trzeciej ligi (Lechia Tomaszów Mazowiecki) może z marszu wejść do pierwszego składu dwie ligi wyżej. Dodatkowo zespół wzmocniło kilku młodych zawodników: Przemysław Sajdak, Damian Smoleń oraz powracający z wypożyczenia w GKS-ie Drwinia, niepołomiczanin, Patryk Kura. Sztab zdecydował się również na pozyskanie zawodnika z zagranicy. Bułgarskie Czerno More Warna na Puszczę zamienił bowiem słowacki napastnik Marek Kuzma.

BRAMKARZE

99 | **MIŁOSZ**
MLECZKO

wypożyczony pół roku temu bramkarz Lecha Poznań miał kilka miesięcy na przystosowanie się do wymogów stawianych młodym golkeeperom w naszym klubie. Cierpliwość w przypadku tego zawodnika popłaciła i w tym sezonie został numerem 1. Zdążył już nawet obronić rzut karny w spotkaniu z GKS-em Jastrzębie.

22 | **DAMIAN**
SMOLEŃ

20-latek wypożyczony z Cracovii to doskonały przykład polityki transferowej klubu na niewrażliwej pozycji na boisku. Wciąż czeka na swoją szansę, ale biorąc pod uwagę, że podobnie jak Mleczko jest młodzieżowcem, nie jest na straconej pozycji w walce o skład.

OBROŃCY

03 | **MICHAŁ**
CZARNY

środkowy obrońca rozpoczyna już czwarty sezon w zespole. Piłkarz o niekwestionowanej pozycji w drużynie. Jeśli tylko jest zdrowy i nie pauzuje za kartki, gra w wyjściowym składzie Puszczy. Efekt? Na początku sezonu minął barierę 100 oficjalnych meczów w barwach drużyny.

04 | **PATRYK**
FRYC

ubiegłej jesieni boczny obrońca zamienił ekstraklasową Termalicę na Puszczę. Szybko został podstawowym zawodnikiem. Prócz niesamowitej wydolności i dobrej techniki znakiem rozpoznawczym Patryka są kilkudziesięciometrowe wrzuty piłki z autu.

05 | **KONRAD**
STĘPIEŃ

trudno jednoznacznie zakwalifikować tego piłkarza. Może występować zarówno w obronie, jak i w pomocy. Uniwersalność to zasada, która często decyduje o pozyskaniu zawodnika do niepołomiczkiego klubu. Były gracz m.in. Stali Mielec zdobył w tym sezonie bramkę dającą zwycięstwo w meczu inaugurującym sezon i sztuczne oświetlenie na Stadionie Miejskim.

21 | **ŁUKASZ**
FURTAK

wraca do drużyny po wypożyczeniu do Garbarni Kraków. Pół roku w drużynie z Krakowa zdecydowanie może zapisać na plus. W ciągu dwóch sezonów dwukrotnie mógł się bowiem cieszyć z awansu do pierwszej ligi.

23 | **PIOTR**
STAWARCZYK

siła doświadczenia i szef niepołomickiej defensywy. Jeśli opuszcza mecze, to w zasadzie tylko z powodu żółtych kartek. W ostatnim sezonie zabrakło go tylko w jednym spotkaniu. W bieżących rozgrywkach tradycyjnie rozegrał wszystkie możliwe.

25 | **WIKTOR**
ŻYTEK

przebojem wdarł się do wyjściowego składu. Dotychczas grał na poziomie trzeciej ligi. Po przejściu z Lechii Tomaszów Mazowiecki nie dał po sobie poznać, że debiutuje i to od razu dwa szczeble wyżej. Szanse wykorzystał, a w meczu z GKS-em Jastrzębie miał udział przy obu bramkach.

27 | MATEUSZ BARTKÓW

kolejny z uniwersalnych zawodników w drużynie Puszczy. Najczęściej gra na boku obrony, ale może również występować w środku defensywy. Można powiedzieć, że 1 ligę zna jak mało kto, biorąc pod uwagę, że to jego 7. sezon na tym szczeblu rozgrywkowym.

28 | MICHAŁ MIKOŁAJCZYK

kapitan zespołu i jednocześnie zawodnik z największą liczbą występów w drużynie. Na inaugurację sezonu w Niepołomicach odebrał koszulkę upamiętniającą 150 oficjalnych występów w Puszczy. Problemy zdrowotne w trakcie okresy przygotowawczego spowodowały, że zanotował dopiero 45 minut w trwającym sezonie.

POMOCNICY

02 | ŁUKASZ SZCZEPANIAK

pozyskany z Chrobrego Głogów zawodnik uważany jest na jedno z ciekawszych wzmocnień w tym sezonie. Po debiucie w przegranym meczu z Rakowem Częstochowa padł ofiarą zmian w składzie. Na kolejne szanse musi teraz cierpliwie poczekać.

07 | MARCEL KOTWICA

dla zawodnika, który rozegrał już 119 meczów w Puszczy, to chyba najtrudniejszy moment. Rywalizacja pomiędzy defensywnymi pomocnikami spowodowała, że wciąż czeka na pierwszy występ w tym sezonie. Znając upór i ambicje Marcela, kiedy tylko dostanie szansę gry, to z pewnością łatwo miejsca w składzie nie odda.

08 | LONGINUS UWAKWE

jest jak wino, im starszy, tym lepszy. W tym sezonie zdecydowanie przeżywa renesans swojej formy. Od początku pewny i praktycznie niezastąpiony. Mimo że nie jest najwyższym zawodnikiem w zespole, świetnie radzi sobie w defensywie przy stałych fragmentach gry. Gdyby był odrobinę skuteczniejszy w ataku, walczyłby o miano najlepszego pomocnika w lidze.

10 | HUBERT TOMALSKI

upraszczając, można powiedzieć, że Puszcza zamieniła się z Rakowem Częstochowa 'dziesiątkami'. Domański wybrał się na Jasną Górę, a Tomalski do Niepołomic. W pierwszych meczach pokazał, że ma umiejętności, by niesablonowym zagranieniem, bądź efektywnym uderzeniem, decydować o losach spotkań.

11 | MARCIN STEFANIK

żołnierz trenera Tułacza. Bezkompromisowy w walce o piłkę w środku pola. Nie do przejścia dla rywali. W ubiegłym sezonie zgromadził 10 żółtych kartek. W tym już ma dwie, ale efekt w postaci zdeprymowania rywala jest tego wart.

14 | DAWID RYNDAK

ubiegły sezon po przyjeździe do Puszczy rozpoczął z przytupem i trzema bramkami na początku sezonu, a całe rozgrywki zakończył z 4 bramkami. W tym jeszcze do siatki nie trafił, ale doskonale umie wykorzystać swój atut, jakim jest szybkość i umiejętność ominięcia rywala wzdłuż bocznej linii.

16 | PRZEMYSŁAW SAJDAK

powiew młodości w zespole. 18-latek z Karpat Krosno grał dotąd maksymalnie w 3 lidze. Podczas okresu przygotowawczego pokazał jednak, że nie boi się brać odpowiedzialności za konstruowanie gry. Czekają go trudne zadanie, bo środek pomocy to najmocniej obsadzona pozycja w lidze.

17 | BARTOSZ ŻUREK

miał być reżyserem gry Puszczy w tym sezonie. Zawodnik o umiejętnościach zdecydowanie przewyższających 1 ligę. Niestety po raz drugi w swojej karierze doznał poważnej kontuzji zerwania krzyżowych więzadeł w kolanie. Obecnie wraca do zdrowia i jest w trakcie rehabilitacji.

18 | KAMIL POŹNIAK

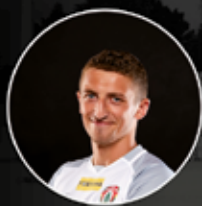
nowy piłkarz w drużynie z bogatym piłkarskim CV. Zanotował 72 mecze w Ekstraklasie w barwach GKS-u Bełchatów, Lechii Gdańsk i Górnika Łęczna. W ostatnim sezonie grał w drużynie drugoligowej Gwardii Koszalin.

24 | PATRYK KURA

niepołomiczanin w szerokiej kadrze Puszczy. Debiut w seniorskiej piłce zaliczył już w 2016 roku, ale trzy dotychczasowe występy to kilkuminutowe epizodyczne występy. Wypożyczenie do GKS-u Drwina pozwoliło mu na obycie się z seniorską piłką.

NAPASTNICY

09 KRZYSZTOF DRZAZGA

piłkarz Wisły Kraków po raz drugi wypożyczony do Puszczy. Hiszpańscy trenerzy Białej Gwiazdy nie widzieli go w składzie, dlatego od trzech sezonów gra w pierwszej lidze. Był Zawodnikiem Stali Mielec, Chojniczanki, ale dopiero w Niepołomicach zdecydował się zostać na kolejny sezon. Bramka w Jastrzębiu pokazała jego atuty, szybkość i spokój w wykończeniu sytuacji sam na sam z bramkarzem.

19 MARCIN ORŁOWSKI

przykład zawodnika przeczący tezie, że napastnika tylko rozlicza się z bramek. Idealnie wkomponowuje się w taktykę trenera Tomasza Tułacza. Silny, trudny do zatrzymania przez rywala i znakomicie grający tyłem do bramki. Często to na nim spoczywa ciężar utrzymania piłki na połowie przeciwnika. Gdyby nawiązał do popisów strzeleckich z Górnika Wałbrzych, momentalnie stałby się gwiazdą całej ligi.

26 MAREK KUŹMA

Słowak zamienił bułgarską Ekstraklasę na polską pierwszą ligę. Zna smak mistrzostwa Słowacji. Jego premierowa bramka dała punkt w starciu z Chojniczanką Chojnice. Jeśli każde jego trafienie będzie dawać punkty drużynie, może się okazać bezcennym nabytkiem.

SZTAB SZKOLENIOWY

TOMASZ TUŁACZ TRENER

już na jesieni ubiegłego roku, kiedy przedłużył swoją umowę z klubem, był najdłużej pracującym szkoleniowcem we wszystkich klubach 1 ligi. Łącznie poprowadził drużynę w ponad 150 spotkaniach i już zapisał się w historii niepołomickiego klubu. Zdołał powtórzyć największy sukces, jakim był powrót do pierwszej ligi, dokonał czegoś dotąd niespotykanego, bo się w niej utrzymał, a jeszcze kilkanaście miesięcy temu wprowadził zespół do ćwierćfinału Pucharu Polski. Jak sam często podkreśla, czuje się już bardzo związany z Niepołomicami. W meczach o ligowe punkty poprowadził Puszczę w 105 meczach (stan na 21 sierpnia 2018 r.). Wygrał 42 razy, zremisował 37 meczów, a 26 razy musiał schodzić ze swoim zespołem w roli pokonanego.

MARIUSZ ŁUC ASYSTENT TRENERA

JAKUB KULA ASYSTENT TRENERA

BARTŁOMIEJ DYDO
TRENER BRAMKARZY

JAKUB GROCHOCKI
MASAŻYSTA

ROBERT STROJEK
KIEROWNIK DRUŻYNY

MACIEJ KŁUSEK
LEKARZ

TERMINARZ

1 WRZEŚNIA 2018
PUSZCZA VS PODBESKIDZIE

14 WRZEŚNIA 2018
PUSZCZA VS ŁKS ŁÓDŹ

30 WRZEŚNIA 2018
PUSZCZA VS GKS TYCHY

13 PAŹDZIERNIKA 2018
PUSZCZA VS SANDECJA

27 PAŹDZIERNIKA 2018
PUSZCZA VS WIGRY SUWAŁKI

10 LISTOPADA 2018
PUSZCZA VS RAKÓW

24 LISTOPADA 2018
PUSZCZA VS GKS JASTRZĘBIE

OJCOWIE NIEPODLEGŁEJ

Co Wincenty Witos zrobił dla „sprawy polskiej”

Wśród Ojców Niepodległej zarówno historycy, jak i politycy wymieniają Wincentego Witosa (1874 – 1945) polityka, działacza społecznego, parlamentarzystę, trzykrotnego premiera rządu odrodzonej Polski, prezesa Polskiego Stronnictwa Ludowego.

Nie walczył na frontach I wojny światowej jak Piłsudski czy Haller, nie lobbował na salonach Europy jak Dmowski czy Paderewski, nie stanął na czele powstania jak Korfanty. Może więc zastanawiać, czym zasłużył sobie Witos na takie zaszczytne miano.

Urodzony w ubogiej chłopskiej rodzinie w Wierzchosławicach koło Tarnowa, ukończywszy zaledwie cztery klasy wiejskiej szkoły, pisał i publikował artykuły na łamach lwowskiego czasopisma „Przyjaciel Ludu”, rozczytywał się w polskiej literaturze, tworzył odezwy i polityczne broszury, a po latach objawił się jako autor trzynomowych „Moich wspomnień”, w których zawarł niemal socjologiczną analizę stosunków społecznych ówczesnej Polski i mechanizmów władzy.

Od 1900 roku prowadził działalność społeczną i polityczną na poziomie lokalnym i krajowym.

Karierę społecznika realizował w swej rodzinnej wsi. Wybrany najpierw do Rady Gminy, później Rady Powiatowej w Tarnowie, w końcu objął funkcję wójta, którą piastował przez 23 lata. W tym czasie w Wierzchosławicach uporządkowano drogi i odwodniono grunty, rozbudowano szkołę, organizowano wykłady o nowościach w rolnictwie, stosowaniu nawozów sztucznych, hodowli, ogrodnictwie i pszczelarstwie, powstało wiele organizacji spółdzielczych i gospodarczych: kółko rolnicze, Kasa Stefczyka, spółka mleczarska, Ochotnicza Straż Pożarna, wybudowano Dom Ludowy i młyn, a założona przez niego betoniarnia produkująca dachówkę, miała nakłonić chłopów do rezygnacji z krycia domów słomą.

Karierę polityczną rozpoczął od wstąpienia do powstałego w 1895 roku Stronnictwa Ludowego, w którym był członkiem Rady Naczelnej, a po rozłamie w partii – wiceprezesem, a następ-

nie prezesem powstałego wówczas PSL Piast.

Jako polityk galicyjskiego ruchu ludowego kładł główny nacisk na poprawę sytuacji ekonomicznej wsi, demokratyzację życia publicznego poprzez zmianę systemu wyborczego, przeprowadzanie reformy rolnej, rozwój oświaty. Łączył te kwestie z ideą niepodległości Polski i potrzebą uświadamiania narodowego chłopów, którzy stanowili w tym czasie ponad 60% ludności na ziemiach polskich pod zaborami. Uważał, że niezależność polityczna polskiej wsi jest ściśle związana z uzyskaniem przez nią niezależności ekonomicznej.

Swoje idee przedkładał jako poseł w galicyjskim Sejmie Krajowym i parlamencie austriackim.

W okresie I wojny światowej prowadził ożywioną działalność polityczną w polskich organizacjach niepodległościowych, w Naczelnym Komitecie Narodowym, który wspierał organizację Legionów Polskich u boku armii austriackiej, a później w Lidze Narodowej, która upatrywała sprzymierzeńców dla sprawy polskiej w Londynie i Paryżu.

Był także przewodniczącym powołanej jesienią 1918 roku Polskiej Komisji Likwidacyjnej przejmującej władzę i administrację w Galicji Zachodniej.

Sprzyjał Józefowi Piłsudskiemu i widział w nim przyszłego wodza Wojska Polskiego, ale w kwestii narodowej bliżej mu było do Romana Dmowskiego. Chociaż był działaczem Galicji, równą uwagę ota-

czał chłopów z zaboru rosyjskiego i pruskiego. Stał się znanym politykiem na ziemiach trzech zaborów.

W wolnej Polsce, od 1919 r. kilkakrotnie pełnił funkcję posła oraz trzykrotnie funkcję premiera.

Jego gabinet miał znaczne osiągnięcia w przeprowadzeniu plebiscytu na Śląsku, uchwaleniu konstytucji w marcu 1921 r. oraz doprowadzeniu do podpisania w Rydze 18 marca 1921 r. traktatu pokojowego z Rosją.

Spektakularne było pierwsze powołanie (lipiec 1920), kiedy w obliczu nadciągającej pod Warszawę bolszewickiej armii, wprost z wierzchosławickiego pola przewieziono go do gabinetu premiera w Pałacu Namiestnikowskim oraz

trzecie (10 maja 1926), kiedy to w cztery dni później, w wyniku przewrotu majowego rząd był zmuszony podać się do dymisji.

Witos pozostał w zdecydowanej opozycji do rządów sanacji. Aresztowany na rozkaz Piłsudskiego i osadzony w twierdzy brzeskiej, oskarżony o próbę zamachu stanu, przed uprawomocnieniem wyroku (1,5 roku więzienia), udał się na emigrację do Czechosłowacji. Stale jednak utrzymywał regularne kontakty z politykami i wciąż uważany był za faktycznego przywódcę ruchu ludowego. Nawet z zagranicy potrafił kierować strajkami chłopskimi, które w 1937 roku ogarnęły niemal całą Polskę.

Po powrocie do kraju, we wrześniu 1939 roku został aresztowany przez Niemców. Złożoną propozycję utworzenia rządu kolaboracyjnego zdecydowanie odrzucił.

Współpracował z Państwem Podziemnym, którego przywódcy w 1944 roku przygotowali plan wywiezienia go do Londynu, by objął tam najwyż-

sze stanowisko – Prezydenta RP na uchodźstwie.

Plan ten nie został zrealizowany.

Z kolei w 1945 roku, po wkroczeniu do Polski Armii Czerwonej, Rosjanie aresztowali go, by nakłonić do współpracy z powstającym komunistycznym rządem Polski. I znów tę propozycję odrzucił, tym razem bardziej ze względów zdrowotnych niż politycznych.

Podobno w sprawie jego uwolnienia interweniował u Stalina sam brytyjski premier Winston Churchill. Chłop z ubogiej wioski, samouk, dzięki pracowitości, uporowi i konsekwencji w dążeniu do celu stał się jedną z czołowych postaci sceny politycznej II Rzeczypospolitej.

Jego charyzmatyczne przywództwo nad masami chłopskimi powodowało, że zarówno polscy politycy, jak i okupanci szukali w nim sprzymierzeńca.

Do jego zasług należy niewątpliwie zaliczyć walkę z zacofaniem cywilizacyjnym polskiej wsi i włączenie warstwy chłopskiej w nurt życia narodowego kraju.

Wincenty Witos zmarł w Krakowie. Arcybiskup Adam Sapieha odmówił pochówku na Wawelu.

Urażeni chłopcy zdecydowali, że pogrzeb odbędzie się w Wierzchosławicach. Po mszy żałobnej spod Kościoła Mariackiego wyruszył kondukt pogrzebowy. Na 88-kilometrowej trasie, mimo deszczu i zimna towarzyszyły mu tłumy. 600 pocztów sztandarowych, tysiące wieńców, 45 mów pożegnalnych, 100 tysięcy żałobników żegnało swojego wodza, który podniósł rangę pogardzanej warstwy chłopskiej do godności obywatelskiej.

Jego siłą i znaczeniem było poparcie najliczniejszej grupy społecznej i rozbudzenie świadomości narodowej mas chłopskich, bez zaangażowania których „sprawa polska” w 1918 roku mogłaby zakończyć się inaczej.

MARIA JAGLARZ
dyrektor Muzeum
Niepołomickiego

Kalendarium - wrzesień

27.08–23.09 Wystawa Czas na miłość w Parku Miejskim w Niepołomicach

2.09 godz. 13.30 Dożynki gminne, Zabierzów Bocheński

7.09 godz. 18.00 – Wieczór z Planszówkami, Biblioteka Publiczna w Niepołomicach

8.09 godz. 10.00–12.00 – warsztaty Archeologiczne ślady przeszłości dla dzieci 7–10 lat w ramach projektu Wolność – kocham i rozumiem, Laboratorium Aktywności Społecznej

8.09 godz. 19.00 – Występ Krzysztofa Daukszewicza z programem Zjedz kawiorek – Małopolskie Centrum Dźwięku i Słowa

12.09 godz. 18.00–20.00 – Marcin Kydryński – spotkanie autorskie z dziennikarzem muzycznym, kompozytorem i autorem tekstów, Laboratorium Aktywności Społecznej

12.09 godz. 17.30 – spotkanie Klubu Czytelniczego, Biblioteka Publiczna w Niepołomicach

14.09 godz. 20.00 – Spotkanie przy Czakramie, wystąpi Agata Rymarowicz, Zamek Królewski w Niepołomicach

16.09 godz. 12.00 4RestRun w Puszczy Niepołomickiej

16.09 Rajd Rowerowy po Puszczy Niepołomickiej

19.06 godz. 18.00 – spotkanie Klubu Poszukiwaczy Historii Niepołomic, Biblioteka Publiczna w Niepołomicach – LAS

22.09 godz. 15.00 – uroczyste odsłonięcie tablicy ku czci patrona Biblioteki Publicznej w Niepołomicach – Tadeusza Biernata, Biblioteka w Niepołomicach

22.09 Dzień bez samochodu, Rynek i Park Miejski w Niepołomicach

23.09 godz. 15.00–18.00 – Obchody jubileuszu 70-lecia działalności Biblioteki Publicznej w Niepołomicach, Biblioteka w Niepołomicach – LAS

24–30.09 Głosowanie do Budżetu Obywatelskiego

26.09 godz. 10.00–12.00 – warsztaty Piękna litera myśli służy – zajęcia z kaligrafii średniowiecznej, Laboratorium Aktywności Społecznej

28–30.09 – Pola Chwały - Otwarte Spotkania Wargamingowe

Siedemdziesiąt lat

Biblioteki Publicznej w Niepołomicach

23 września 2018 r.

Program:

15.30-16.00 Konkurs na najpiękniejszy strój „bajkowej postaci”.

16.00-17.30 „Pasowanie na czytelnika” przez Ewę Stadtmüller – autorkę książek dla dzieci, wzbogacone literackimi zagadkami i konkursami.

16.00-18.00 Tworzenie pamiątkowej książki „Moja Biblioteka”.
Rodzinny warsztat plastyczny.

15.00-18.00 Wymiana książek.

Więcej informacji:

www.biblioteka-niepolomice.pl

Rozczytane wakacje z biblioteką

Aneta Kurak

Biblioteka Publiczna w Niepołomicach

Przez dwa tygodnie lipca dzieci mogły spędzić swój letni czas razem z biblioteką. Okazało się, że biblioteczna oferta spotkała się z dużym zainteresowaniem. Z przyjemnością informujemy, że w akcji Lato z biblioteką łącznie wzięło udział 379 dzieci. Zajęcia odbywały się w dwóch grupach.

Dla naszych letników przygotowaliśmy sporo niespodzianek. Niemalą atrakcją okazały się zajęcia z dogoterapii, wycieczki do Izby Leśnej i Regionalnej, seans na życzenie w Kinie za Rogiem, warsztat rękodzieła oraz spektakl interaktywny w wykonaniu aktorów Teatru Krak-Art.

Jednak prawdziwa uczta literacka i niezła zabawa odbyła się podczas warsztatów, które zostały przygotowane i przeprowadzone przez bibliotekarki z Galerii Książki dla Młodych. Mniejsze dzieci pod opieką Barbary Wyczęsanej zostały porwane do świata

kreatywności, w którym maluchy wyczerpały m.in. klauny-pacynki. Nie zabrakło szaleństw z chustą animacyjną, zagadek literackich, konkursów zręcznościowych oraz spotkania z przesympatyczną Świnką Peppą.

Starszaki natomiast pod okiem Anety Kurak wyruszyły na pełne morze z piratami, rywalizowały w sztafecie z konfetti oraz quizie zawierającym pytania z różnych dziedzin. Hitem jednak okazały się warsztaty kulinarno-edukacyjne Biblioteczna kuchnia pełna cudów. Dzieci, wykonując owocowe sałatki, kolorowe kanapeczki czy słodkie desery, po-

pisywały się swoimi zdolnościami. Wszystkie spotkania w bibliotece obfitowały w zabawy i prace plastyczne, a przede wszystkim w prezentację i czytanie wybranych książek, które były podstawą naszych spotkań. Biblioteczne wakacje to nie tylko promocja czytelnictwa wśród najmłodszych. To kontakt z książką, która pokazuje, jak może inspirować małych czytelników i wyzwać ogrom dziecięcej wyobraźni. Bardzo się cieszymy, że dzieci podczas naszych wakacji mogły poszaleć z książkami w otoczeniu tyłu książek! ■

Wymiana książek z przeszkodami

Marta Piotrowska i Barbara Wyczęsana

Biblioteka Publiczna w Niepołomicach

5 sierpnia w niepołomiczkim parku odbyła się dwunasta z kolei Wielka Wymiana Książek, zorganizowana przez Bibliotekę Publiczną oraz przez Urząd Miasta i Gminy w Niepołomicach.

Jak zwykle ta wyjątkowa akcja stała się nie lada gratką dla miłośników literatury. Ani upał, ani gwałtowna burza, która przeszła nad Niepołomicami, nie zniechęciły naszych stałych książkomaniaków do literackich polowań na wymarzone książki. A było w czym wybierać! Tym razem dominowały kryminały, powieści obyczajowe, sensacyjne oraz książki kulinarne. Nie zabrakło literatury dla dzieci i młodzieży. Pomimo kapryśnej pogody nowych właścicieli znalazło 380 książek.

Wymianie towarzyszyły również atrakcje przygotowane z myślą o najmłodszych miłośnikach literatury. Pierwszą z nich było malowanie twarzy, które pozwoliło małym uczestnikom spełnić marzenia

o metamorfozie w superbohatera, księżniczkę czy ulubionego zwierzątko. Przysłowiową wisienką na torcie był pełen komicznych sytuacji i humoru słownego spektakl pt. Wilk i Zając w wykonaniu aktorów Teatru KRAK-Art z Krakowa. Padający deszcz nie zakłócił świetnej zabawy i wspaniałej atmosfery, jaka zagościła na parkowej scenie. Dzieciaki nie tylko siedziały i oglądały przedstawienie, lecz także aktywnie w nim uczestniczyły. Doskonała gra aktorów, kolorowa scenografia, barwne kostiumy i rozbrzmiewająca muzyka zachwyciły zarówno małych, jak i dużych widzów. ■

SPOTKANIE AUTORSKIE

Promocja książki "Biel. Notatki z Afryki", oraz "Lizbona muzyka miłob nio"

MARCIN KYDRYŃSKI

Radiofower, wędrowiec, fotograf.
Chwilami piosenkarz, producent płytowy, organizator koncertów i festiwali.

Termin:
12 września, godz. 18.00

WSTĘP WOLNY

 BIBLIOTEKA
Publiczna w Niepołomicach
ul. T. Kościuszki 1

O finansach w bibliotece

Magdalena Porąbka, Waldemar Stelmach

Biblioteka Publiczna w Niepołomicach

Od maja do sierpnia odbywał się w Bibliotece Publicznej w Niepołomicach cykl szkoleń z projektu O finansach... w Bibliotece. Zajęcia skierowane były do osób powyżej 50. roku życia. Projekt stworzony został przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, a jego głównym sponsorem jest Narodowy Bank Polski.

W cyklu pięciu zajęć szkoleniowych uczestnicy nabywali wiedzę oraz umiejętności związane ze światem finansów domowych. Pierwszy moduł obejmował zarządzanie budżetem domowym oraz sposoby oszczędzania i zarządzania swoim kapitałem. Na kolejnych zajęciach omówiliśmy metody oszczędzania: lokaty, rachunki, inwestycje oraz kredytowania swoich inwestycji. Pokazywaliśmy, na co szczególnie zwrócić uwagę przy zawieraniu umowy, wyjaśnialiśmy sposoby na-

ciągania klientów oraz przestrzegaliśmy przed oszustami i instytucjami parabanowymi.

Uczestnicy nabyli również umiejętności korzystania z bankowości elektronicznej. Zakładanie e-konta, zlecenie przelewów czy sprawdzanie swojego salda nie powinno sprawiać już problemów. Poznali również sposoby ubezpieczania się, wymiany walut, sposoby zabezpieczania banknotów oraz możliwości płatności mobilnej.

Projekt O finansach... w bibliotece miał za zadanie zwiększyć kompetencje finansowe osób powyżej 50. roku życia. Rozmawiając z uczestnikami zajęć, wiemy, że wiedza i umiejętności zdobyte w trakcie cyklu szkoleniowego z pewnością przydadzą im się w przyszłości. Udało się również wzbudzić ciekawość finansowymi nowinkami, jak chociażby płatność mobilna. Budujące jest to, że coraz więcej osób w wieku senioralnym korzysta ze współczesnych narzędzi finansowych.

Było zwieńczenie poprzednich podejmowanych w bibliotece działań skierowanych do osób 50+. Wcześniej seniorzy nauczyli się jak korzystać z komputera i mediów społecznościowych, co ułatwiło im udział w projekcie realizowanym przy współpracy z Narodowym Bankiem Polskim.

Wolność kocham i rozumiem

Waldemar Stelmach

Biblioteka Publiczna w Niepołomicach

W tym roku obchodzimy rocznicę stu lat odzyskania przez Polaków niepodległości. Z tej okazji Fundacja BGK ogłosiła konkurs grantowy Na 100 Niepodległą. Biblioteka Publiczna w Niepołomicach postanowiła wziąć w nim udział, a nasz projekt okazał się na tyle dobry, że udało się zdobyć dotację.

Projekt składa się z sześciu warsztatów. Uczestnicy będą mogli poznać histo-

rię, tradycję i życie codzienne Polaków na przestrzeni wieków. Zajęcia ułożone są chronologicznie, od czasów prehistorycznych aż do XX wieku.

Zaczynamy już 8 września warsztatami pt. Archeologiczne ślady przeszłości, na których przy pomocy urządzeń mierniczych i narzędzi dokonamy prawdziwych odkryć archeologicznych. Na kolejnych warsztatach wcielimy się w średniowiecznych iluminatorów, wykonamy średniowieczne części strojów, nauczymy się dworskiego tańca, poznamy niepoło-

mickie legendy czy odkryjemy znoje życia w PRL. To oraz o wiele więcej atrakcji związanych z historią naszego kraju czeka uczestników do końca roku.

Zachęcamy wszystkich do wzięcia udziału w projekcie skierowanym zarówno do młodzieży, rodziców, jak i seniorów z gminy Niepołomice. Gwarantujemy świetną zabawę i wspaniałą atmosferę.

Szczegóły kolejnych warsztatów na naszej stronie oraz w Bibliotece w Niepołomicach oraz Laboratorium Aktywności Społecznej. ■

Wakacje w LAS-ie

**Magdalena Porąbka,
Iwona Schabowska**
Laboratorium Aktywności Społecznej

Lato było w Laboratorium Aktywności Społecznej bardzo aktywne. Już drugi rok z rzędu przygotowaliśmy wiele zajęć i atrakcji dla dzieci oraz młodzieży z gminy Niepołomice.

W naszej letniej ofercie dużym zainteresowaniem cieszył się Bright MiniCamp. Ta intensywna półkolonia językowa była skierowana do dzieci w wieku od 8 do 12 lat. Pierwszy turnus trwał od 2 do 6 lipca, drugi od 6 do 10 sierpnia. Podczas 5 niezapomnianych dni dzieci mogły bawić się i wykonywać rozmaite zadania, posługując się językiem angielskim. Sprawdzali się w: grze w krokieta (z ang. croquet), uprawianego głównie w Anglii i Stanach Zjednoczonych, zabawach „Smash the wall”, „Baby Shark”, czy w koń-

cu w każdym języku równie zabawnym, głuchym telefonie. Nie zabrakło też twórczych krzyżówek wyrazowych, gier językowych ćwiczących spostrzegawczość ani quizu „Co wiesz o Wielkiej Brytanii?”. W ostatnim dniu półkolonii młodzi uczestnicy mogli zobaczyć i poznać całą gamę instrumentów muzycznych będących nieodłączną częścią zawodowej orkiestry symfonicznej. Ciekawe zadania i wyzwania pozwoliły dzieciom na lepsze poznanie siebie, otaczającego nas świata i nawiązanie nowych przyjaźni. Organizatorem półkolonii Bright MiniCamp była szkoła językowa Bright.

Kolejną propozycją skierowaną do młodzieży w wieku od 11 do 16 lat były konwersacje również w języku angielskim Let's talk. Bezpłatne warsztaty prowadziła Aleksandra Miller, studentka prestiżowej szkoły średniej Hunter College High School w Nowym Jorku.

Warsztaty dały uczestnikom możliwość szlifowania umiejętności biegłego posługiwania się tym językiem.

Odbyły się również zajęcia wakacyjne organizowane przez Bibliotekę Publiczną w Niepołomicach.

Ostatnim punktem na wakacyjnej mapie LAS były dwudniowe warsztaty dla dzieci „Szydełkowo – Supelkowo” prowadzone przez Małgorzatę Klimę. Rękodzieło dla najmłodszych zdobywa coraz szersze kręgi sympatyków, co nas bardzo cieszy. Z modnego sznurka powstawały koszyczki, piórniki, torebki, które można wykorzystać nie tylko w domu, lecz także w szkole.

Odbyły się również zajęcia wakacyjne organizowane przez Bibliotekę Publiczną w Niepołomicach.

Bardzo dziękujemy dzieciom i rodzicom za zaufanie. Mamy nadzieję, że wszyscy bawili się dobrze i powrócą na kolejne zajęcia do LAS za rok.

SN100JH

Błękitna Armia Józefa Hallera

W tym roku Polska świętuje 100. rocznicę odzyskania niepodległości. Jest to okazja do promowania tego wydarzenia również na falach eteru.

Krótkofalowcy na całym świecie czynnie uczestniczą w życiu swoich ojczyzn, miast i lokalnych społeczności. Promują miejsca i wydarzenia poprzez organizowanie radiowych stacji okolicznościowych. Jest to forma aktywności radioamatorów, dzięki której świat może poznać ciekawe fakty, miejsca i wydarzenia. Każda łączność stacji okolicznościowej jest potwierdzana przez wysłanie specjalnie na ten cel przygotowanej karty QSL, zawierającej zdjęcia oraz tekst opisujący dane zdarzenie. Stulecie odzyskania niepodległości jest doskonałą okazją do przedstawienia historii naszego kraju krótkofalowcom na całym świecie.

Niepołomicki Klub Krótkofalowców SP9MOA aktywnie włącza się do tego przedsięwzięcia, organizując stację okolicznościową SN100JH – Błękitna Armia Józefa Hallera, działającą w ramach dyplomu Droga do wolności. W akcji trwającej od 1 września do 11 listopada 2018 r. bierze udział dziesięć stacji okolicznościowych, mających na celu przybliżyć wiele tematów związanych z niepodległością Polski. Będą to m.in. SN100L – wyjazd I Kompanii Kadrowej, SN100RD – Traktat Wersalski, SN100RB – Traktat Ryski, SN100PW – Powstanie Wielkopolskie czy SN100PS – Powstanie Śląskie. Radioamatorzy, którzy zaliczą łączność przynajmniej z trzema stacjami, będą mogli nie tylko dowiedzieć się o historii tych wydarzeń, lecz także otrzymać okolicznościowy pamiątkowy dyplom.

Z historii...

Armia Polska, zwana Błękitną od koloru mundurów, powstała 4 czerwca 1917 roku we Francji. W październiku 1918 roku dowództwo nad armią objął generał Józef Haller. Armia – w liczbie siedemdziesięciu tysięcy żołnierzy – powróciła do Polski w 1919 roku. Po powrocie do kraju weszła w skład Wojska Polskiego, które właśnie odradzało się po odzyskaniu niepodległości.

Starania o utworzenie polskiej armii zostały podjęte przez środowisko polskiej emigracji we Francji z chwilą wybuchu I wojny światowej. Udział polskich jednostek wojskowych w działaniach wojennych miał zwrócić uwagę sił międzynarodowych na konieczność zajęcia się sprawą niepodległości naszego kraju po zawarciu pokoju. Polskie środowiska niepodległościowe wkładały bardzo wiele wysiłku w utworzenie Polskiej Armii we Francji. Powołano do życia Misję Wojskową Francusko-Polską, której zadaniem było czuwanie nad organizowaniem armii. Dekret o powołaniu Polskiej Armii we Francji został wydany przez prezydenta Francji Raymonda Poincaré, 4 czerwca 1917 roku. Zwierzchnictwo polityczne nad armią sprawował Komitet Narodowy Polski Romana Dmowskiego. Francuski rząd odpowiadał za jej uzbrojenie i wyposażenie. Stanowisko pierwszego dowódcy pełnił generał Archinard. Akcję werbunkową prowadzono przede wszystkim w środowisku emigracji francuskiej, brazylijskiej i amerykańskiej oraz wśród polskich jeńców z armii niemieckiej i austriackiej. W ostatnich dniach czerwca armia składała się już z dziewięćdziesięciu tysięcy żołnierzy. W chwili przetranszowania do Polski liczyła siedemdziesiąt tysięcy żołnierzy.

Błękitna Armia pod dowództwem generała Józefa Hallera wróciła do Polski w czerwcu 1919 roku. Przerzucanie wojsk trwało dwa miesiące. Została rozformowana 1 września 1919 roku, a żołnierze wcieleni w struktury odradzającego się Wojska Polskiego.

Czytelników zainteresowanych pracą stacji okolicznościowej SN100JH zapraszamy do naszego klubu w każdy czwartek o godz. 18.00 (budynek Planetarium).

73!

MICHAŁ MATUSIK SQ9ZAY

prezes Niepołomickiego Klubu Krótkofalowców

Spojrzenie na wrześniowe niebo

Jaki pierwszy wrzesień, taka będzie jesień – to przysłowie budzi w nas nadzieję, iż po gorącym lecie, czekać nas będzie prawdopodobnie czas pięknej, stabilnej i prawdziwie jesiennej pogody. Wrzesień, poza wydarzeniami historycznymi, związany jest z powrotem dzieci i młodzieży do zreformowanych szkół, zaś na niebie, to okres równowagi między długością dnia i nocy.

Te ostatnie, są już coraz dłuższe i częściej bezchmurne, co sprzyja obserwacjom astronomicznym. Wiele ciekawych zjawisk będziemy mogli zaobserwować na wrześniowym niebie. Postarajmy się w tym celu koniecznie wykorzystać, z dala od miejskich świateł, wolny wieczór lub wczesny ranek, aby chociaż przez chwilę spojrzeć w rozgwieżdżone niebo, by podziwiać gołym okiem, Drogę Mleczną czyli naszą galaktykę, rozciągającą się przez cały nieboskłon, od północnego zachodu do południowego wschodu. Na prawdę warto!

Korzystaliśmy, na ile to było tylko możliwe, z uroków tegorocznego lata, a tymczasem – ani nie spostrzegaliśmy kiedy – Słońce w swej wędrówce po Ekliptyce systematycznie podążało ku równikowi niebieskiemu, przez co jego deklinacja – czyli wysokość nad równikiem – malała, a w związku z tym, dni

stawały się nieubłagane coraz to krótsze. Nad ranem, 23 września o godz. 3.54, Słońce znajdzie się na równiku niebieskim – w punkcie Wagi – poczym przejdzie z półkuli północnej nieba na południową i tym samym rozpocznie się astronomiczna jesień.

Niezależnie od tego, w Niepołomicach 1 września, Słońce wschodzi o godz. 5.55 a zachodzi o godz. 19.24, natomiast 30 września, wschodzi o godz. 6.39 a zachodzi o 18.21, zatem w ciągu tego miesiąca ubędzie nam dnia w Małopolsce o 107 minut! Skutkiem istnienia zjawiska refrakcji w atmosferze ziemskiej – wszystkie obiekty na niebie widzimy wyżej niż są one w rzeczywistości – faktyczne zrównanie długości dnia z nocą będzie dopiero 25 września. Ponadto w piątek 28 września planowana jest Małopolska Noc Naukowców – będą m.in.: drzwi otwarte

w MOA w Niepołomicach, OA UJ na Bielanach, czy pokazy uruchomienia wahadła Foucaulta ilustrujące rotację Ziemi, w Polskim Narodowym Pantheonie, czyli w kościele św. św. Piotra i Pawła, przy ul. Grodzkiej w Krakowie (początki prelekcji o godz. 19.00, 20.00 i 21.00). Oby tylko dopisały nam wtedy humory, a przede wszystkim pogoda obserwacyjna.

Jeśli chodzi o stan aktywności magnetycznej naszej gwiazdy, to w tym miesiącu, podobnie jak to było w wakacje, należy się spodziewać braku, ewentualnie małej ilości plam, pochodni, czy protuberancji, na tarczy naszej gwiazdy. Słońce bowiem weszło w stan minimalnej aktywności, między 24 a 25 cyklem jedenastoletniej aktywności.

Ciemne, bezksiężycowe noce, dogodne do obserwacji astronomicznych, wystąpią na przełomie pierwszej i dru-

giej dekady września, ponieważ Księżyc rozpocznie ten miesiąc po sierpniowej pełni, podążając do ostatniej kwadry, która przypadnie w dniu 3 IX o godz. 4.37, nów będzie 9 IX o godz. 20.01, pierwsza kwadra 17 IX o godz. 1.15 i pełnia 25 IX o godz. 4.52. Księżyc znajdzie się w perygeum (najbliżej Ziemi) 8 IX o godz. 3.00, a w apogeum (najdalej od nas) będzie 20 IX o godz. 3.00. Natomiast na godzinę przed ostatnią kwadrą 3 IX, Księżyc zakryje Aldebarana, najjaśniejszą gwiazdę w konstelacji Byka. U nas, nad ranem 3 IX widoczne będzie tylko ich zbliżenie na niebie.

Jeśli chodzi o planety, to Merkurego możemy obserwować bardzo nisko nad horyzontem porannego nieba, tylko w pierwszym tygodniu września, potem skryje się on w promieniach Słońca. Natomiast Wenus, jako Gwiazda Wieczorna, króluje nisko na zachodnim niebie, zachodząc ponad godzinę po Słońcu, a z upływem dni, będzie dostępna coraz niżej nad horyzontem. 2 września zbliży się do Spiki, najjaśniejszej gwiazdy w konstelacji Panny, na odległość półtora stopnia. Ponadto, wieczorem 21 września, osiągnie maksimum swej jasności na niebie. Czerwonego Marsa, po lipcowej opozycji, będzie można obserwować przez całą noc w gwiazdozbiornie Koziorożca. Ponadto 20 września zbliży się doń Księżyc na odległość 5 stopni. Jowisz gości w gwiazdozbiornie Wagi, a dostrzeżemy go nad południowo-zachodnim horyzontem. 14 IX zbliży się do niego Księżyc na odległość 4 stopni. Natomiast Saturn, przystrojony w pierścienie, świeci na tle gwiazdozbioru Strzelca, a będziemy go oglądać przez cały miesiąc na wieczornym niebie, aż do północy. 17 IX do planety zbliży się na odległość 2 stopni Księżyc, będący dzień po pierwszej kwadrze. Uran bę-

dzie widoczny prawie przez całą noc w gwiazdozbiornie Byka, bowiem dopiero 24 X będzie w opozycji do Słońca. Natomiast w gwiazdozbiornie Wodnika, przez całą noc można obserwować Neptuna, który 7 IX będzie w opozycji do Słońca, ale do jego obserwacji trzeba się już posłużyć chociażby małą lunetką.

Aby w tym powakacyjnym miesiącu, móc obserwować Księżyc i jego zbliżenia do planet, najłatwiej będzie skorzystać z lunet Młodzieżowego Obserwatorium Astronomicznego w Niepołomicach, które się mieści przy ul. Mikołaja Kopernika 2 (tel. 12 281 15 61) – szczególnie tu polecam Małopolską Noc Astronomiczną 29 września, bowiem wtedy też znajdziemy się szczęśliwie nieomal u progu października, okresu – miejmy nadzieję – prawdziwie Babiego Lata i rozpoczynającego się nowego roku akademickiego. Na zakończenie zapamiętajmy staropolskie przysłowie: Jesień tego nie zrodzi, czego wiosna nie zasiała. ■

dr ADAM MICHALEC
Młodzieżowe Obserwatorium
Astronomiczne
w Niepołomicach

Zabawa nauką

Małopolska Noc Naukowców 2018

W piątkowy wieczór 28 września br. nie tylko astronomia będzie gościć w Niepołomickim MOA. Już po raz jedenasty na terenie naszej placówki będzie można „bawić się” nauką w czasie Małopolskiej Nocy Naukowców (MNN). W tym roku wszystkie atrakcje będą prowadzone pod hasłem: 100 lat minęło jak jeden dzień, nawiązującym do rocznicy odzyskania Niepodległości przez Polskę.

Każdy budynek na terenie Niepołomickiego MOA ma swoją historię, a od 1964 roku także Młodzieżowe Obserwatorium Astronomiczne. Jako unikalna placówka w Polsce, a jedyna w jej południowo-wschodnim rejonie zajmujemy się szeroko pojmowaną popularyzacją i dydaktyką najpiękniejszej z nauk – astronomii. W tym roku MNN będzie prawdopodobnie po raz ostatni w starym otoczeniu Niepołomickiego MOA, gdyż planowana jest jego przebudowa. Wszyscy ci, którzy chcą obejrzeć nasze obserwatorium w „starym stylu” mają ostatnią szansę właśnie podczas Nocy Naukowców. W późniejszych termi-

nach będzie ono wielkim placem budowy, który mamy nadzieję że zakończy się po dwóch latach.

W czasie tegorocznej Nocy Naukowców będą lubiane przez wszystkich warsztaty naukowe, wykłady, pokazy czy eksperymenty. Jak co roku w Planetarium będzie czekać rozgwieżdżone niebo na tle którego przemaszerują „gwiazdy błędzące” – wszystkim znane jako planety. Będzie też niespodzianka, którą będzie można „śledzić” w ciągu całego wydarzenia. Startujemy o 18.00, a atrakcji nie zabraknie aż do północy.

Szczegółowe informacje na stronie: moa.edu.pl.

Koordinatorem Małopolskiej Nocy Naukowców jest Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego (www.nocnaukowcow.malopolska.pl).

MONIKA MAŚLANIEC
nauczyciel MOA, koordynator
MNN w Niepołomicach

Zapraszamy!

Małopolska Noc Naukowców

28 września 2018

Młodzieżowe Obserwatorium Astronomiczne w Niepołomicach

Miejsce wydarzenia	Punkty programu
TEREN MOA	Rozpoczęcie MNN2018 „100 lat minęło jak jeden dzień” 18:00 - mgr Monika Maślaniec (koordynator MNN w Niepołomicach)
SALA WYKŁADOWA MOA	Wykłady (100 osób na jednej aktywności) Godzina 18.30 - Balonowe misje stratosferyczne – Włodzimierz Tarnowski SQ6NLN Godzina 19.30 – Co robić gdy obserwuje nas pudełko po butach? – mgr Tymon Kretschmer Godzina 20.30 – Teleskop „wczoraj” i dziś – mgr inż. Łukasz Maślaniec Godzina 21.30 – Historia Transatlantycznej Radiostacji w Babicach – Mariusz Cieluch SP9HSQ Quiz: Po zakończeniu każdego wykładu (18.00-22.00)
PRACOWNIA KOMPUTEROWA MOA	Warsztaty fotograficzne (10 osób na jednej aktywności) „Fotografowanie 100 lat temu też było możliwe” (20.00, 20.30, 21.00) mgr Tymon Kretschmer - MOA Niepołomice
DOMEK nr 1 MOA	Warsztaty fizyczne (15 osób na jednej aktywności) „Wynalazki i odkrycia” (19.00, 19.30, 20.00, 20.30, 21.00) mgr inż. Łukasz Maślaniec - MOA Niepołomice
DOMEK nr 2 MOA	Warsztaty astronomiczne dla najmłodszych (15 osób na jednej aktywności) „Zróbmy sobie Stonehenge i kratery Księżycowe” (19.00, 19.30, 20.00, 20.30, 21.00) mgr Wioletta Ogłóza – ZSS nr 3 Kraków
DOMEK nr 3 MOA	Pokazy chemiczne (15 osób na jednej aktywności) „Węże, słonie, rekiny i inne pokazy” (19.00, 19.30, 20.00, 20.30, 21.00) dr Gabriela Osiecka - ZS w Niepołomicach
DOMEK nr 4 MOA	Warsztaty biologiczne (15 osób na jednej aktywności) „Historia Stefana” (19.00, 19.30, 20.00, 20.30, 21.00) mgr Ewa Fijał - ZS w Niepołomicach
DOMEK nr 5 MOA	Warsztaty balonowe (15 osób na jednej aktywności) „Zabawy balonem” (19.00, 19.30, 20.00, 20.30, 21.00) Wrocławski Klub Łączności Ratunkowej SP6ZWR
NAMIOT WYSTAWIENNICZY MOA	Warsztaty krótkofalarskie (25 osób na jednej aktywności) wystawa sprzętu klubowego oraz okolicznościowa stacja SP9MOA (18.00-24.00)
PAWILON PRZY SALI WYKŁADOWEJ	Eksperymenty chemiczne (30 osób na jednej aktywności) „Słodka chemia” (19.00, 19.30, 20.00, 20.30, 21.00) dr hab. Witold Piskorz – UJ Kraków
PLANETARIUM MOA	Pokazy w planetarium (55 osób na jednej aktywności) Godziny 19.00, 19.30 (Mali geniusze) – dla najmłodszych Godziny 20.00, 21.00 (Niebo wg Greków) Godziny 22.00 (Historyczny podział gwiazdozbiorów) lic. Aleksandra Kowalska oraz dr Waldemar Ogłóza
NAMIOT INFORMACYJNY MOA	Herbaciarnia naukowa (18.00-24.00) spotkanie z naukowcami pracującymi i goszczącymi w Młodzieżowym Obserwatorium Astronomicznym w Niepołomicach
TEREN MOA	Pokazy nieba (19.00-24.00) przy pomocy teleskopów (uwarunkowane pogodą!) mgr Grzegorz Sęk – MOA Niepołomice oraz najstarsi uczniowie z MOA w Niepołomicach
KOŚCIÓŁ Św. PIOTRA I PAWŁA w KRAKOWIE	Pokazy wahadła Foucaulta (19.00, 20.00, 21.00) dr Adam Michalec - MOA Niepołomice

Perseidy 2018

Waldemar Ogłóza

nauczyciel z MOA w Niepołomicach

Jak co roku w sierpniu nasza planeta spotkała na swej drodze chmurę pyłu z komety Swift-Tuttle.

Przy prędkości przekraczającej 200000 km/h cząsteczki pyłu, wpadając w naszą atmosferę, jonizują ją i wywołują zjawiska meteorów. Słowo meteor – z greckiego *meta* *aero*, czyli wśród powietrza – oznacza właśnie ulotne zjawisko smugi światła w górnych warstwach atmosfery. Smugi te wydają się wylatywać z gwiazdozbioru Perseusza, począwszy od dnia świętego Wawrzyńca, dlatego zostały nazwane łzami Świętego Wawrzyńca lub rojem Perseidów.

Podobnie jak w poprzednich latach na rynku Urząd Miasta i Gminy Nie-

połomice oraz Młodzieżowe Obserwatorium Astronomiczne zorganizowały wspólne obserwacje nieba i szereg innych „kosmicznych” atrakcji. Było malowanie kosmicznych kolorowanek, odbywały się spacer po Księżycu, grano w kosmiczne domino i układano kosmiczne puzzle. Można było się też wcielić w jedną z planet Układu Słonecznego, by wraz z innymi planetami obiegać dookoła Słońca.

Przeprowadzono też konkurs: *Żywe obrazy Nieba*, w którym uczestnicy – dzięki kostiumom i charakteryzacji – odtwarzali wygląd różnych gwiazdozbiorów. Zwycięzcą został obraz zatytułowany *Strzelec* przedstawiony przez Floriana. Na niebie, początkowo zakrytym przez chmury, krążył dron, który nakręcił pamiątkowy film.

Wraz z zachodzącym Słońcem chmury zniknęły i można było oglądać przez teleskopy rozgwieżdżone niebo upiększone dodatkowo przez

planety: Wenus, Jowisz, Saturn oraz Mars. W czasie zmierzchu wyświetlono film fantastyczno-naukowy *Interstellar*. Po filmie, dzięki wskaźnikom laserowym, można było zapoznać się z topografią nieba oraz wysłuchać komentarza na tematy zjawisk fizycznych przedstawionych w filmie. Okazuje się, że czarne dziury, tunele podprzestrzennne i podróże w czasie nie są jedynie mrzonką pisarzy s-f, ale mogą być realnymi zjawiskami.

Po filmie dzięki wygaszeniu światel miejskich można było oglądać spadające gwiazdy. Do akcji zaciemniania rynku przyłączyli się niektórzy handlowcy, wygaszając częściowo światła sklepowych reklam. Bardzo im dziękujemy!

Podsumowując, mogliśmy spędzić miły i pouczający *Wieczór z Gwiazdami* i mamy nadzieję, że spotkamy się z meteorami znów za rok.

Do zobaczenia!

Całkowite zaćmienie Księżyca

W piątkowy wieczór na błoni pod Kopcem Grunwaldzkim ustawiliśmy szereg teleskopów oraz udostępniliśmy przybyłej publiczności możliwość skorzystania z lornetek, a także innego sprzętu obserwacyjnego. Na niebie rozgrywało się bowiem najdłuższe w XXI wieku całkowite zaćmienie naszego satelity.

Całkowite zaćmienie Księżyca to zdarzenie nieczęste, a takie widoczne w Polsce wieczorem ostatnio zdarzyło się w czerwcu 2011 roku. Tym razem przez ponad sto minut satelita Ziemi był schowany w cieniu rzucanym w przestrzeń przez kulę ziemską, co powodowało czerwono-pomarańczowe zabarwienie jego tarczy. W miarę, jak postępował zmierzch, pogoda poprawiała się, zatem nasi goście mieli także rzadką okazję do oglądania przez teleskopy czterech planet – Wenus, Jowisza z jego galileuszowymi księżycami, upierścienionego Saturna i wreszcie rdzawoczerwonego Marsa zbliżającego się do Wielkiej Opozycji. Dodatkową atrakcją stanowił pokaz jasnych obiektów z użyciem lasera wskaźnikowego oraz czterominutowy przelot Międzynarodowej Stacji Kosmicznej.

Na trawniku u podnóża Kopca zapanowała piknikowa atmosfera, pojawiły się koce i nawet jeden niewielki namiot. Niektórzy goście obserwowali obiekty i zjawiska na coraz bardziej pogodnym niebie posługując się własnymi lunetkami i lornetkami, a wśród nich była spora liczba dzieci. Na samym szczycie Kopca ustawili się fotografowie z nadzieją na uwiecznienie tych wszystkich niebywałych zjawisk. A objaśniali je obecni na miejscu nauczyciele Młodzieżowego Obserwatorium Astronomicznego z Niepołomic: Monika Maślaniec, Adam Michalec, Tymon Kretschmer, Janusz Nicewicz i Łukasz Maślaniec, a całość przygotował Grzegorz Sęk.

Dziękujemy naszym tak licznyim gościom za przybycie i wzorowe zachowanie, dla nas będzie to zachęta do organizowania podobnych pokazów w przyszłości. Szczegółowa relacja z pokazów znajduje się na stronie MOA.

GRZEGORZ SĘK

nauczyciel astronomii w MOA

Oglądamy Jowisza i jego cztery księżyce – fot. W. Maślaniec

W trakcie pokazów nie brakło pytań od widzów – fot. T. Cichocki

Zaćmiony Księżyc, w pobliżu Marsa a na południu Jowisz – fot. G. Sęk

Całe zaćmienie na jednym zdjęciu – fot. K. Hałys

Obóz szczepu

Phm. Ewa Rychtarczyk

6 lipca wyruszyliśmy na obóz nad jeziorem Komorze gmina Borne Sulinowo.

Urokliwe miejsce nad jeziorem Komorze sprzyjało podchodom i wszelkim zabawom terenowym. Drużyny w ramach wędrówek odwiedziły również Kołobrzeg, Poznań i Szczecin. W związku z przypadającą w tym roku 100. rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości i zdobywaniem przez drużyny sprawności dotyczącej tej rocznicy, w szczególności sposób kładliśmy nacisk na wspomnienie harcerzy, którzy też mieli swój udział w odzyskiwaniu niepodległości w kolejnych zrywach niepodległościowych. Wspólnie z nami obozowały drużyny męskie z Tarnowa i Krakowa. Wymienialiśmy się różnymi doświadczeniami, prze-

żywaliliśmy wspólnie harcerskie obozowe przygody, śpiewograni, ogniska, gry czy chatki.

Harcerki i harcerze korzystali maksymalnie z każdego dnia. Dostrzegali jak ważna jest wspólnota i umiejętność pracy w grupie. Wcielali w życie obozowe (i nie tylko) wspaniałe harcerskie ideały: braterstwo i służbę, pomagając w lesie i w gospodarstwach, również w okolicznych wsiach. W trakcie różnorodnych gier, harców i zajęć wykazywali się coraz większą samodzielnością i kreatywnością. Wszelkie zajęcia i całe życie obozowe oparte na prawie harcerskim, jako nieodłącznym towarzyszem każdego harcerza. Obóz był prawdziwą braterską przygodą naszej wspólnoty szczepu Puszcza, dzięki zaangażowaniu całej kadry z drużynowymi na czele. Wszyscy uczestnicy nauczyli się wielu przydatnych w codziennym życiu praktycznych umiejętności. ■

Kolonia Zuchowa

Phm. Ewa Biernat

Zuchunki i zuchy z Niepołomic tegoroczne wakacje spędziły na kolonii w Pucku. Wraz z 1 WGZ, 31 KGZ i 34 KGZ wyruszyły 4 sierpnia na dwutygodniową przygodę w celu nauki samodzielności, współpracy i rozwijania swoich zainteresowań.

Kadra każdej z gromad przygotowała kolonię, dopasowując ją do potrzeb swoich podopiecznych. Tym sposobem zuchy stały się odkrywcami, marynarzami, viliankami, czarodziejami i detektywami. Dużym zainteresowaniem cieszyły się wycieczki zorganizowane podczas kolonii. Pierwsza z nich odbyła się na Hel – uczestnicy odwiedzili foki, przepaścerali się na cypel i zwiędzili latarnię morską. Nie zabrakło kąpiei w morzu oraz opalania. Celem drugiej wycieczki była Gdynia, a w niej Centrum Nauki Eksperyment. Zuchunki i zuchy spędziły długie godziny ucząc się, doświadczając, obserwując i bawiąc się.

5 Niepołomska Gromada Zuchenek Zielone Iskierki na początku kolonii spotkała syreny, które poszukiwały kraba

Sebastiana. Okazało się, że niedaleko miejsca ich noclegu działa morskie biuro detektywów – zuchunki zostały jego członkiniami. Poprzez rozwiązywanie zagadek udało znaleźć się im kraba, a syreny szczęśliwie wróciły do morza.

7 Niepołomska Gromada Zuchenek Strażniczki Lasu trafiła do wioski Vilianek. Codziennie odwiedzały inną wyspę i poznawały zwyczaje danego lądu. Uczyły się sztuki żeglarskiej, odwiedziły pobliski park linowy gdzie każda zuchotka wykazała się odwagą i determinacją.

9 Niepołomska Gromada Zuchów Podróżniczki podczas kolonii poszukiwała Atlantydy. Zuchy uczyły się praktycznej wiedzy, farbowały koszulki, wykonywały doświadczenia i długie godziny spędziły na plaży

Ważnym elementem każdej kolonii jest złożenie obietnicy zuchowej – noc obietnic była owocna, a na 15 mundurkach zawitały nowe Znaczki Zucha. W naszym gronie znalazły się zuchy, które zdobyły kolejną gwiazdkę (zuchowy stopień), a każdy uczestnik wraca z garścią sprawności, które zostaną przyzysze do mundurka. ■

Dziękujemy kadrze, która pełniła służbę dla wszystkich łącznie 134 uczestników tegorocznego obozu, a także prężnej grupie kwatermistrzowskiej i personelowi. To dzięki Wam mogliśmy bezpiecznie obozować i harcować w nadleśnictwie Czaplunek. Akcja Letnia harcerek, harcerzy i zuchów była dofinansowana z dotacji UMiG Niepołomice dla środowiska Szczepu Puszcza z Niepołomic.

Kadra:

Komendanci zgrupowania:
phm. Ewa Rychtarczyk HR,
phm Ewa Biernat HR,
hm. Maciej Klima

Kwatermistrzowie:
dh. Emilja Jędrzejczyk i phm Ewa Biernat HR

Oboźna zgrupowania: dh. Gabriela Zielonka

Komendanci podobozów:
5NDH GAWRA: pwd Klaudia Bubak, 7NDH
Szatra: pwd. Joanna Korabik
3NDH Niepołomi: pwd. Michał Gancarczyk

Grupa kwatermistrzowska:

Andrzej Korabik z grupą Ułanów,
Andrzej Klima, Norbert Dziadur,
Krystian Kokoszka, Paulina Gładysz,
Mateusz Trybała, Maciej Chmiel,
Filip Matyjewicz i Ewa Biernat.

Personel:

Kucharki:
Danucie Wilk z rodziną,
Paulina Rojewska i Joanna Rębacz

Pielęgniarki:
Agata Kalinowska-Dziadur, Irena Kołodziej

Ratownicy WOPR:
Wiktoria Zawolik i Adam Podsiedlik.

FELIETONY ŻYCIEM PISANE (97)

O reklamie

Reklamy stały się nieodłącznym elementem codzienności. Właściwie prawie wszystkie media są nią przesycone. I choćbyśmy zarzekali się, że reklama na nas nie działa, to oczywiście nieustannie jesteśmy pod jej wpływem.

Ciągłe bombardowanie naszych oczu i uszu wielokrotnie powtarzanymi sloganami w oczywisty sposób oddziałuje na naszą świadomość i na podświadomość. Ale z jaką to się dzieje skutecznością? Jeden z pionierów gospodarki rynkowej, który płacił spore sumy za reklamy swoich produktów, przyznał kiedyś, że wie, że połowa wydawanych przez niego pieniędzy na reklamy jest wyrzucona w błoto, problem jednak polega na tym, że on nie wie, która to połowa, więc musi płacić za całość.

Celem reklam bywa nie tylko przekazanie klientom jakiejś informacji, która ma zachęcać do skorzystania z oferty. Nie mniej ważne jest budowanie lub umacnianie renomy marki. Dobra opinia wśród klientów na temat produktów jakiejś firmy natychmiast przekłada się na pozycję tej firmy i na jej realną wartość. Wylansowanie marki oznacza również, że można potem znacznie rozszerzyć zakres wykorzystywania tak zwanych „znaków towarowych”. Na przykład producent filmów rysunkowych dla dzieci, który stworzył zabawnych bohaterów swoich kreskówek, może potem wykorzystywać wizerunki tych postaci, aby promować sprzedaż zabawek, pościeli, odzieży, słodczy i artykułów papierniczych.

Trudno też przecenić zalety reklamy w sytuacji, kiedy dopiero wprowadza się do sklepów jakiś zupełnie nowy produkt. Przecież klienci bez odpowiedniej informacji na ten temat nawet nie wiedzą, że coś nowego istnieje. Często nowy produkt nie tylko zaspokaja jakąś istniejącą już potrzebę, lecz także tworzy nowy rodzaj potrzeby, której wcześniej nie było, no bo któż w dziewiętnastym wieku miał realną potrzebę latania samolotami, oglądania telewizji lub korzystania z komputera? A teraz już samo istnienie komputerów dało możliwość wylansowania tysięcy kolejnych potrzeb, takich jak dodatkowe zakupy płytek CD, drukarek, możliwość korzystania z internetu, opłacania rachunków przez internet lub łatwego i taniego komunikowania się z innymi ludźmi.

FRASZKA O REKLAMIE

*Lubimy wierzyć reklamie,
gdy ona tak ślicznie kłamie,
przenosząc nas w świat bajkowy,
gdzie każdy jest piękny i zdrowy.*

Jednak niekiedy reklamy powodują w nas stan irytacji lub niesmaku. Rozdrażnienie dotyczy zwłaszcza takich sytuacji, kiedy atakują do nas reklamy niechciane. Natomiast niesmak budzą obrazy lub sformułowania zdecydowanie odbiegające od naszych norm etycznych bądź estetycznych. Istnieje też pewna ilość działań reklamowych, które są wynikiem zwyyczajnego oszustwa lub kłamstwa. Tego rodzaju propaganda również bywa bardzo przekonująca, bo często odwołuje się do pragnienia łatwego i szybkiego wzbogacenia się bez żadnego wysiłku. Wystarczy sobie przypomnieć afery, które zaczynały się od mocno przekonujących informacji o „bardzo wysokiej stopie zysku” dla ulokowanego w jakiejś firmie kapitału. Przypomina to sytuację, kiedy wędkarz zanęca ryby, sypiąc im chleb lub kukurydzę, ale przecież wędkarzowi tak naprawdę nie chodzi o dokarmianie ryb, lecz jedynie o swoją własną korzyść.

Zadziwiające jest jeszcze zjawisko polegające na tym, że w niektórych sytuacjach „lubimy być oszukiwani”, choć wiemy, że to błąd. Być może wynika to z faktu, że od dzieciństwa lubimy bajki i dlatego godzimy się na to, że ktoś nas okłamuje, dając urocze obietnice. Każdy przecież w głębi serca marzy o tym, że będzie piękną księżniczką lub szczęśliwym księciem. Dlatego gotowi jesteśmy sporo zapłacić za nadzieję, że te marzenia się urzeczywistnią. Jest to tym bardziej możliwe, że wiele przecież zależy od naszego nastawienia. A jednak zawsze pamiętajmy, że nawet w bajkach można zostać oszukany, czego najlepszym dowodem jest Pinokio, który spotkał na swej drodze lisa i kota.

MARCIN URBAN

Młodzież i Rów Mariański

– Niech w tym roku zdobywanie wiedzy będzie dla was ekscytującą przygodą, odkrywaniem nowych lądów, poznawaniem waszego przeznaczenia. Kochani, nie zapominajcie nigdy, że liceum to nie tylko sprawdziany i testy, to także miejsce, w którym uczycie się rozumieć świat i samych siebie, w którym zawieracie najcenniejsze przyjaźnie...

Kiedy dyrektorka liceum przemawiała do tłumu uczniów rozpoczynających rok szkolny, drugoklasistka Tosia wymiotowała w szkolnej toalecie, ponieważ zamiast zjeść śniadanie połknęła cztery tabletki i zdecydowanie nie był to najlepszy pomysł. Dodatkowo była wystrojona niecodziennie w białą sukienkę, którą zaordynowała jej ciocia Idalia, a to wszystko razem skutecznie powstrzymywało dziewczynę przed wyjściem na szkolny korytarz. I pewnie tak właśnie zapamiętałaby (o ile by zapamiętała) początek roku szkolnego, gdyby nie spotkanie z Leonem, który dostrzegł chwila się na nogach Tośkę, usiłującą zejść bezurazowo ze schodów.

Prawdopodobnie brak koncentracji spowodował, że Tosia odpowiedziała na zaproszenie Leona, by zjeść z nim niezbyt wyszukaną bułkę zakupioną w szkolnym bufecie, a potem pomóc w urządzeniu skromnej klitki, mającej być przynajmniej na chwilę nowym mieszkaniem chłopaka. Ta aktywność ją zdumiała, bo kompletnie była sprzeczna z jej pomysłami na spędzanie czasu. Oczywiście możliwymi do zrealizowania np. w wakacje, bo wtedy właśnie mogła spędzić je komfortowo: czytała książki, pisała fanfiki, przeglądała fanarty, obejrzała na YouTube bootlegi z zaległej listy, słowem robiła to wszystko, do czego ma prawo każdy uczeń, który zdołał przeżyć pierwszą klasę liceum. Ale pod koniec sierpnia zaczął ją męczyć niepokój. Za plecami cioci Idalii podwoiła sobie dzienną dawkę kapsulek, ale to nie pomogło. Tego ranka tyknęła trzy, a po namyśle jeszcze czwartą. Nie oczekiwała wiele, chciała tylko zagłuszyć to wewnętrzne rozstrojenie, które odczuwała za każdym razem, gdy musiała wychynąć z własnego świata i zmierzyć się z rzeczywistością.

Dlaczego Tosia łykała fluoksetynę? Czyli prozac, tzw. pigułek szczęścia przepisanych przez lekarza? Może dlatego, że prawie nie pamiętała zmarłej mamy, ojca widywała w domu sporadycznie, a ciocia Idalia (jakoś tak od razu kojarzy mi się to imię z bohaterami powieści Małgorzaty Musierowicz) dość autokratycznie zarządzała jej życiem... Może wołała przenosić się w świat bohaterów swoich ulubionych książek i pisać fanfiki, a nie czytać kompletnie nieprzystających do rzeczywistości jej rówieśników szkolnych lektur? I na pewno wołała posługiwać się wiertarką, gipsować ściany i wykonywać rozmaite czynności, na które ze zdumieniem patrzył jej ojciec, szef ekipy remontowej, a z niesmakiem graniczącym z oburzeniem ciocia Idalia, właścicielka salonu

urody. Co z tego wyniknie dla samej Tośki? Bardzo wiele, a nawet chyba bardzo wiele. Zniknie grzeczna dziewczynka wymodelowana zgodnie z najnowszymi trendami przez ciotkę, a pojawi się nowa osobowość.

„Fanfik” Natalii Osińskiej nie jest może w jakiś błyskotliwy sposób napisaną powieścią, ale wybrałam ją z uwagi na pojawiających się w niej bohaterów, czyli nastolatków. Jest powieścią adresowaną właśnie do nich, co nie przeszkadza rzecz jasna, by sięgnął po nią i dorosły czytelnik. Jest też stylistycznie niejednorodną opowieścią, nieco słabszą (co przyznaję, aby być szczerą w swych odczuciach) w drugiej części, natomiast podejmowane tematy dylematów młodych ludzi są warte namysłu.

Wraz z nadejściem roku szkolnego pojawiają się w naszych domach i szkołach nowe/stare pytania i utyskiwania w stylu: a my to chodziliśmy do siódmej i ósmej klasy i wyrosliśmy na ludzi... No tak. Rzecz to oczywista. Pewnie jednak warto zwrócić uwagę na fakt, jaki inny jest kontekst dzisiejszego świata dzieci i dorastającej młodzieży.

Kiedy natknęłam się na „Fanfika” uświadomiłam sobie, że tego typu piśmiennictwo (?) uprawiały moje nastoletnie córki. Bo tak dla wyjaśnienia fan fiction (w skrócie fanfic, fanfik) to opowiadanie pisane głównie w internecie, najczęściej przez młodych ludzi (choć absolutnie nie tylko), nawiązujące do bohaterów ulubionych powieści i tworzące alternatywne historie tych bohaterów. Kiedy moje córki pisały alternatywne historie bohaterów cyklu powieści o Harry Potterze nie mia-

łam pojęcia, że to są fanfiki. I dopiero niedawno to odkryłam w rozmowie z nimi. I żałuję, że nie wiedziałam tego wszystkiego, co wiem dzisiaj, bo może nasze rozmowy byłyby bardziej ciekawe?

Te rozmyślenia skojarzyły mi się z autorem Dmitrijem Głuchowskim (w Polsce jego powieści wydawane są pod nazwiskiem Dmitry Glukhovsky), niezwykle popularnym na świecie autorem powieści fantastycznych. Napisał on bowiem swoją najśłynniejszą powieść „Metro 2033” w wieku 18 lat i opublikował ją w internecie, skąd każdy mógł ją pobrać za darmo. Niesamowita popularność powieści o apokaliptycznej wizji świata tworzącego się w moskiewskim metrze po katastrofie sprawiła, że autor nie poprzestał tylko na niej. A ostatnio została wydana w Polsce najnowsza powieść Rosjanina, „Tekst”, realistyczna i do bólu sprowadzająca na ziemię nas, niewolników smartfonów. Powieść, której akcja toczy się we współczesnej Moskwie ma i cechy kryminału i thrillera, ale przede wszystkim jest poruszającą opowieścią o tym, że kradnąc nam telefon można łatwo skraść nam osobowość. To bardzo dobrze napisana powieść, choć optymistyczna to ona nie jest, uprzedzam.

No i teraz puenta. O co chodzi z tym Rowem Mariańskim? Jest on najgłębszym na świecie rowem oceanicznym. Ma ponad 10 tysięcy metrów głębokości. Mocno to niewyobrażalne dla mnie. Ale ta analogia z rowem towarzyszyła mi ostatnio podczas dość długich i licznych rozmów z młodymi ludźmi, nastolatkami, którym życie się mocno skomplikowało. I podczas tych rozmów o życiu padały też informacje o tym, co czytają, co oglądają, czego słuchają. I tak sobie myślę, że jeśli młodzi ludzie czytają namiętnie Głuchowskiego, oglądają kolejne sezony „13 powodów” i „Black mirror” i te obrazy są dla nich poruszające i stanowią punkt wyjścia do rozmów na ważne tematy to odległość między tymi obrazami a „Krzyżakami” Sienkiewicza i „Syzyfowymi pracami” Żeromskiego jest jak Rów Mariański. I to jest ten nowy kontekst, który my dorośli, chcąc nie chcąc, mamy obowiązek zauważyć, jeśli chcemy zrozumieć oba światy i co więcej akceptować, że nasz (ten starszy) może nie być tak atrakcyjny dla młodszych, jak nam się chce wydawać. Taka oto refleksja na początek roku szkolnego. Może się przyda?

DOROTA KULESZA-TALAN

Wracam do średniowiecza

21 września na rynku zadebiutuje druga powieść mieszkańca Staniątek – Grzegorza Wielgusa. W rozmowie z Joanną Kocot autor zapowiada książkę i przedstawia jej bohaterów.

W drugiej połowie września ukaże się pana najnowsza książka *Pęknięta korona*. Jej akcja jest osadzona w historii...

Tak, miejscem akcji jest XIII-wieczna Małopolska, czyli nasze najbliższe sąsiedztwo. Okres rozbita dzielnicowego to niezbyt popularny temat w porównaniu do czasów pierwszych Piastów, odnowienia Królestwa Polskiego za Władysława Łokietka czy wojen z Zakonem Krzyżackim, ale to nie znaczy, że jest to czas mało interesujący. W drugiej połowie XIII wieku kształtowały się losy średniowiecznej Europy Środkowej i piastowscy książęta żywo angażowali się w politykę sąsiednich krajów, co oczywiście znajduje odzwierciedlenie w książce.

Czy pana rodzinne Staniątki – z jednym z najstarszych klasztorów benedyktyńskich w Polsce – trafiły na karty powieści?

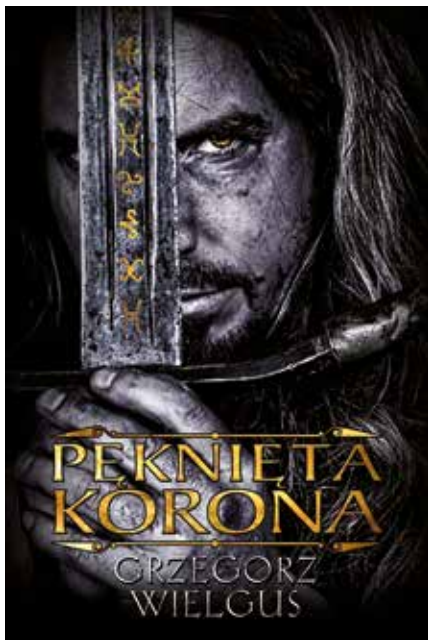
Oczywiście. Nie mógłbym nie nawiązać do tak unikalnego miejsca, skoro zdecydowałem się osadzić akcję mojej książki w Małopolsce, zwłaszcza że jeden z bohaterów jest związany z tradycyjnym fundatorem klasztoru – Klemensem z Brzeźnicy.

Dokąd więc poprowadzi nas akcja?

Naturalnie do Krakowa pod panowaniem Bolesława Wstydlwego, ale też do Wieliczki, podkrakowskich wsi, zrujnowanych przez Mongołów zamków, do Puszczy Niepołomickiej... Bohaterowie stale są w drodze i tylko czasem zatrzymują się na dłużej w jednym miejscu. Tłem dla ich przygód są nie tylko historyczne miejsca, lecz także średniowieczne wierzenia i folklor, ściśle przecież splecione z życiem ówczesnych ludzi.

A główny bohater?

W zasadzie jest ich trzech. Brat Gotfryd – posepny i małowówny dominikanin z zacięciem do szachowych zmagani i rozwiązywania zagadek, Lambert z Myślenic – spokojny, opanowany rycerz drobnego znaku, który stale poszukuje okazji do pomnożenia swego majątku oraz Jaksa Gryfita – zadziorny, wiecznie zaglądający do butelki, a także szukający

Grzegorz Wielgus – pasjonat dziejów średniowiecza, prelegent na licznych konwentach, prowadzący spotkania o tematyce historycznej oraz fantastycznej w krakowskich lokalach. Autor powieści *Pęknięta korona* i *Krzyżowiec* oraz opowiadań ukazujących się w internetowych czasopismach „Silmaris”, „Histeria”, „Biały Kruk” oraz „Szortal”.

zwady szlachcic upadającego rodu. Razem tworzą kompanię, której zdolności do wychodzenia cało z przeróżnych tarapatów przewyższa jedynie talent do wpadania we wspomniane już kłopoty.

Czy praca nad drugą książką jest łatwiejsza od debiutu?

I tak, i nie. Każda książka jest dla mnie swego rodzaju debiutem. Nie jestem pewien, czy kiedykolwiek stanie się to łatwiejsze, ponieważ w każdą staram się włożyć maksimum serca oraz zaangażowania. Podchodzę bardzo ostrożnie do własnej twórczości i daleko mi w tej kwestii do nadmiernego optymizmu. Teraz, miesiąc przed premierą, zdenerwowanie jest chyba nawet większe niż poprzednio, ponieważ debiutuję w tradycyjnym wydawnictwie, co oznacza, że ktoś zainwestował sporo wysiłku i pieniędzy w redakcję, druk, reklamę. A i publiczność tym razem będzie znacznie większa. Z pewnością zbierane powoli doświadczenie procentuje – cały czas publikuję opowiadania w internetowych czasopismach – ale prawdziwym sprawdzianem dla książki będą oczywiście czytelnicy, do których *Pęknięta korona* trafi po 21 września.

Czy będzie uroczysta premiera?

Na razie nie wiem nic o samym dniu premiery, ale pierwszą imprezą, na której mam zamiar się pojawić, będą oczywiście tegoroczne Pola Chwały.

Gdzie będzie można kupić książkę?

Od 21 września w sklepach sieci Empik oraz innych księgarniach w całej Polsce. W internecie przedsprzedaż już trwa i można zamówić powieść z atrakcyjnym rabatem. ■

Najnowszą książkę Grzegorza Wielgusa pt. *Pęknięta korona* można także wygrać w Gazecie Niepołomickiej. Trzy egzemplarze rozlosujemy wśród osób, które do 20 września 2018 r. na adres gazeta@niepolomice.eu napiszą, kto był bohaterem pierwszej powieści tego autora.

Zapraszamy do nowej siedziby Powiatu Wielickiego

Piotr Nowak

członek Zarządu Rady Powiatu Wielickiego

15 sierpnia 2018 roku w Rynku Górnym w Wieliczce odbyło się uroczyste otwarcie nowej siedziby Powiatu Wielickiego w Pałacu Przychockich. Otwarcie uświetnił koncert zespołu Żuki z niezapomnianymi przebojami Czesława Niemena, Czerwonych Gitar oraz Beatlesów.

Pałac wznosił ok. 1784 roku Kazimierz Przychocki, budynek zawiera cechy architektoniczne z przełomu baroku i klasycyzmu. Od połowy XIX w. właścicielem pałacu jest miasto. Budynek pełnił funkcje edukacyjne, był m.in. siedzibą Liceum Ekonomicznego (Zespół Szkół Zawodowych) aż do 2014 roku. Od teraz Pałac Przychockich będzie służył społeczności lokalnej jako siedziba Powiatu Wielickiego. Renowacja pałacu została zrealizowana w ramach projektu „Przywrócenie wartości użytkowych i ekspozycja dziedzictwa kulturowego zabytкового Pałacu Przychockich w Wieliczce” i sfinansowana w całości ze środków Powiatu Wielickiego.

Kolejnym przedsięwzięciem Powiatu Wielickiego jest budowa nowego skrzydła przy Kampusie Wielickim. Nowy budynek E ma już pierwszą kondygnację. Wykonano także filary, które umożliwią połączenie wznoszonego obiektu z głównym gmachem.

Budynek E Kampusu Wielickiego będzie liczył blisko 1300 m kw. powierzch-

ni. Znajdą się w nim trzy klasopracownie zawodowe, pracownia gastronomiczna oraz dwie sale wielofunkcyjne. Budynek będzie posiadał hall recepcyjny oraz dwie szatnie sportowe z przebieralniami, prysznicami i sanitariatami. Wyposażony będzie w windę na potrzeby osób niepełnosprawnych.

Budynek zaprojektowany został na miarę XXI wieku, biorąc pod uwagę zapotrzebowanie na energię elektryczną i bilans energetyczny. Cały będzie wentylowany mechanicznie z uwzględnieniem systemu pomp ciepła oraz systemu klimatyzacyjnego.

Wnętrze oraz elewacja korespondować będzie z Kampusem. Budynek połączony zostanie z resztą obiektu przeszklonym łącznikiem na poziomie 1 kondygnacji.

Koszt inwestycji to blisko 6.300.000 złotych. Zgodnie z planem zakończy się ona w pierwszym kwartale 2019 roku. ■

Fot. Bogdan Pasek

ZAPRASZAMY NA BAZAREK

Alicja Dulba

15 września, w sobotę, zapraszamy wszystkich niepołomiczan na Niepołomiczki Bazar Różności! Każdy, kto ma w domu ubrania, meble, książki, zabawki, sprzęt oraz innego rodzaju przedmioty, których nie używa, może przynieść w tym dniu na Plac Targowy w Niepołomicach i je sprzedać. Sprzedający nie płacą za miejsce handlowe.

Zapraszamy też „łowców okazji”, bo naprawdę warto! Można „upolować” po okazyjnej cenie mnóstwo ciekawych przedmiotów, ubrań, zabawek...

Przybywajcie!

Miejsce: Plac Targowy, Niepołomice

Czas: Każda trzecia sobota miesiąca, godz. 9.00–13.00

ZAMONTUJĄ FILTRY

Szymon Urban

Dobra wiadomość dla mieszkańców gminy Niepołomice. Na terenie Cedrobu, jednego z najdłużej działających na naszym obszarze zakładów produkcyjnych, zajmującego się obróbką mięsa drobiowego, pojawią się filtry pochłaniające niepożądane zapachy.

Opóźnienie realizacji inwestycji wynikało z faktu, że przez kilka miesięcy firmy Cedrob S. A. i Kemos Sp. z o.o. (dzierżawca linii utylizacyjnej, zlokalizowanej na terenie Cedrobu) nie mogły dojść do porozumienia odnośnie sposobu finansowania nowego systemu dezodoryzacji, mającego zabezpieczyć mieszkańców przed uciążliwościami zapachowymi.

Ostatecznie firma Cedrob zdecydowała, że pokryje koszty inwestycji w budowę nowych filtrów. Zgodnie ze zobowiązaniem firmy, ich instalacja ma zakończyć się do grudnia 2018 roku.

To ważna informacja dla mieszkańców okolicznych osiedli oraz pracowników sąsiednich firm, niejednokrotnie skarżących się na nieprzyjemny zapach dochodzący z terenu fabryki.

Pobieranie narządów od zmarłych

prawne aspekty

Każdy z nas wie, że transplantacja potrafi przedłużyć i uratować niejedno ludzkie życie. Jak informuje Poltransplant, w 2017 roku aktywność donacyjna umożliwiła przeszczepienie 1533 narządów od dawców zmarłych. Wiele dziedzin nauki porusza problematykę dawstwa narządów m.in. medycyna, bioetyka, a także prawo.

Możemy wyróżnić dwa podstawowe modele prawne umożliwiające zostanie dawcą po śmierci. Pierwszy odnosi się do sytuacji, w której do pobrania narządów wymagana jest odpowiednia deklaracja wyrażająca na to zgodę. Drugi model, który funkcjonuje w Polsce, zakłada, że pobranie tkanek i narządów od osoby zmarłej jest dopuszczalne, jeżeli osoba ta za życia nie zgłosiła sprzeciwu. Papierowe, plastikowe karty wyrażające zgodę na oddanie organów do transplantacji mają wyłączny charakter informacyjny.

Z badania CBOS wynika, że świadomość prawna dotycząca pobierania narządów od zmarłych jest niewielka, a o obowiązującym w Polsce modelu, który nie wymaga uzyskania zgody, wie obecnie co piąty dorosły. Co ciekawe, koncepcję zgody wyrażonej za życia popiera ponad dwie piąte badanych (43%), prawie tyle samo ankietowa-

nych (42%) uważa obowiązujący model za lepszy, a pięciu na stu dorosłych (5%) kwestionuje oba rozwiązania.

Sprzeciw wobec pobrania narządów po śmierci można wyrazić pisemnym oświadczeniem zawierającym podpis lub ustnym oświadczeniem złożonym w obecności co najmniej dwóch świadków, a także poprzez dokonanie wpisu do Centralnego Rejestru Sprzeciwów.

Sprzeciw może zostać cofnięty przez daną osobę w każdym czasie, w formach, o których mowa powyżej. Za osoby poniżej 16. roku życia sprzeciw mogą wyrazić ich rodzice. W 2017 roku do Centralnego Rejestru Sprzeciwów wpłynęło 1929 zgłoszeń sprzeciwu, o 244 mniej niż w roku poprzednim. Na dzień 31 grudnia 2017 roku w bazie zarejestrowanych jest 31 178 zgłoszeń.

Śmierć bliskiej osoby jest jednym z najbardziej traumatycznych przeżyć dla człowieka. Rodziny zmarłych

rzadko chętnie zgadzają się na pobranie narządów. Jednakże dysponentem transplantów jest tylko sam dawca (pełnoletni i nieubezpieczeniowy). Zwłoki osoby zmarłej nie stanowią własności rodziny. Z prawnego punktu widzenia rodzina nie może decydować o narządach zmarłego. Powinna ona jedynie przekazać lekarzom jego wolę, aby ułatwić im podjęcie decyzji dotyczącej pobrania narządów do przeszczepu, to na nich bowiem spoczywa obowiązek ustalenia istnienia sprzeciwu. Dlatego też niezmiernie ważne jest, aby poinformować osoby najbliższe o swojej woli dotyczącej transplantacji. ■

EWA KAŁUŻA

studentka IV roku prawa Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie.

GŁOSUJ NA NASZĄ INICJATYWĘ NA HEROSIPRZEDSIĘBIORCZOŚCI.PL
POMÓŻ NAM ZMIENIAĆ NASZĄ OKOLICĘ

JESTEM UWAŻNY. ROSNĘ!

FIRMA HANDLOWO-USŁUGOWA "WNĘK" SPÓŁKA JAWNA, NIEPOŁOMICE

Ze środków przysługujących z projektu sfinansujemy: przetłumaczyć z języka francuskiego i wydrukować w liczbie 200 egzemplarzy zeszyty ćwiczeń dla dzieci i opublikować w oparciu o materiały z Projektu Wzrost. Dzieła twórcy i autorów nie będą wykorzystywane do celów komercyjnych. Pomocno sfinansujemy również: druk i dystrybucję materiałów edukacyjnych, które będą służyły do realizacji projektu. Pomocno sfinansujemy również: druk i dystrybucję materiałów edukacyjnych, które będą służyły do realizacji projektu. Pomocno sfinansujemy również: druk i dystrybucję materiałów edukacyjnych, które będą służyły do realizacji projektu.

HEROSI PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

100 projektów na 100 lecie odzyskania niepodległości.

Więcej informacji w sklepie WNĘK MARKET lub na stronie www.herosiprzedsiębiorczosci.pl odszukać projekt **JESTEM UWAŻNY. ROSNĘ!**

Głosowanie z paragonem ze sklepu Wnęć Market

W ramach projektu planowane tłumaczenie z języka francuskiego zeszytu ćwiczeń dla dzieci i udostępnienie go do pracy z dziećmi z gminy Niepołomice.

Zapraszamy do głosowania

WNĘK MARKET i FUNDACJA SZKOŁA DIALOGU

Wakacje

Sezon na porzucanie psów

Wakacje to czas urlopów, wyjazdów. Wakacje to również czas, kiedy na ulicach pojawiają się setki porzuconych zwierząt...

Schemat jest ten sam. Rodzina planuje urlop i nie ma co zrobić z psem, więc po prostu go zostawia. Na ulicy, w lesie, na autostradzie... Bo ośrodek, do którego wyjeżdżają, nie akceptuje zwierząt, bo zwierzę źle znosi podróż, bo przeszkadza w podróży etc. Zostawiają tak swoje psy, wieloletnich przyjaciół, członków rodziny.

Zjawisko to jest tak powszechne, ponieważ wielu ludzi decyduje się na psa zbyt pochopnie, traktując go raczej jako zabawkę niż członka rodziny.

Kupując, przyjmując pod swój dach zwierzę, trzeba się liczyć, że będziemy mieli pewne ograniczenia. Ale posiadanie psa czy kota nie oznacza wcale, że będziemy „uwiązani”. Istnieją takie instytucje jak hotele dla zwierząt i jest ich z roku na rok coraz więcej. Coraz więcej jest również tak

zwanych psich opiekunek. W sieci można również znaleźć ogłoszenia osób, które specjalizują się w czasowej opiece nad zwierzętami. Są też schroniska, co akurat uważamy za ostateczność, ale zdecydowanie bardziej humanitarnie jest oddać psa do schroniska, niż porzucić go przy autostradzie. Można też poprosić o opiekę nad czworonogiem rodzinę, znajomych, sąsiada.

Są różne możliwości i apelujemy o skorzystanie z nich.

Każdego roku, w okresie od czerwca do września, telefony w schroniskach i przytuliskach nie przestają dzwonić. Właściciele telefonują z pytaniem, czy mogą oddać pupila. Powody, które wymyślają, są przeważnie takie same: dziecko ma alergię, rodzina wyjeżdża na stałe za granicę, ktoś w rodzinie zachorował i brakuje rąk do opieki nad czworonogiem lub zwierzę stało się problemowe, agresywne. Jednak pracownicy schronisk nie dają się zwieść. Przez lata

nauczeni doświadczeniem, wiedzą, co może się za tym kryć. Dopytują zatem szczegółowo o domniemany powód oddania zwierzęcia do schroniska i okazuje się, że to nie żaden wyjazd za granicę na stałe, a jedynie dwutygodniowy urlop. Dziecko wcale nie ma alergii, a w domu nikt nie zachorował. Pies zwyczajnie przeszkadza w wyjeździe na urlop.

Pracownicy schronisk niejednokrotnie pomagają w znalezieniu placówki, która na czas wyjazdu zaopiekuje się zwierzęciem. Dysponują numerami telefonów, ogłoszeniami, adresami stron internetowych. Niektórzy właściciele korzystają z tych podpowiedzi, inni odkładają słuchawkę.

Nadzieję napawają statystyki, które mówią, że dzięki szeroko prowadzonym akcjom uświadamiania właścicieli z roku na rok spada liczba porzucanych zwierząt. Ludzie coraz częściej szukają innych rozwiązań niż przywiązywanie psa do drzewa czy zostawianie go na autostradzie.

Mimo to zjawisko wciąż istnieje. Zwierzęta nadal są wyrzucane z domu.

Od 2012 roku przepisy dotyczące znęcania się nad zwierzętami (tak, porzucenie zwierzęcia jest uznawane za formę znęcania się) zostały zaostrzone i właścicielowi, który porzucił swoje zwierzę, grozi więzienie nawet do dwóch lat.

Apelujemy o rozagę przy decydowaniu się na psa. Pies nie jest zabawką. Jest żywą istotą. Czuje, tęskni i cierpi, kiedy nagle zostaje porzucony. Pies w swoim rozwoju osiąga świadomość 3-letniego dziecka. To dużo! Wszyscy rodzice doskonale wiedzą, że 3-letnim dzieckiem jesteśmy w stanie nie tylko się porozumieć, lecz także nawiązać głęboką więź.

Psy kochają nas bezwarunkowo. Drugiego takiego przyjaciela w życiu możemy już nie mieć.

AGNIESZKA BYDOŃ
DAN VET, ul. Mokra 9

Dokąd tupta nocą jeż...

Jeż wschodni, rys. Mergus Dawid Kilon

Synku, zabierasz się do tego obiadu jak pies do jeża – powiedziałam na widok zastanej sytuacji przy stole.

– Mamo, a co to właściwie znaczy: „jak pies do jeża”? – natychmiast odpowiedział pytaniem moje dziecko.

– Widzisz, bo jak jeż poczuje się zagrożony, w gnieniu oka zwija się w kulkę i stroszy wszystkie swoje kolce. Ktoś, kto będzie chciał go ruszyć, na pewno najpierw porządnie się zastanowi, zanim zdąży się nadziać. Stąd właśnie to powiedzenie.

– A ile jeż ma tych kolców? – Pytania zaczęły padać jedno za drugim i to skłoniło mnie do wnikliwszego przyjrzenia się tym małym zwierzątkom. Niby jaki jest jeż, każdy wie, ale tak naprawdę to dość skryte stworzenie prowadzące nocny tryb życia i najczęściej nasza wiedza na tym się kończy.

W Polsce występują dwa z piętnastu gatunków jeży: zachodni żyjący na zachodzie naszego kraju oraz europejski (wschodni), żyjący w środkowej i wschodniej części Polski. Oba gatunki różnią się między sobą ubarwieniem – jeż zachodni ma brązowe kolce i futerko, natomiast jeż wschodni kolce ma ciemnoszare, a jego futerko jest w jasnych odcieniach szarości. Ma on też wyraźniejszą białą plamę na piersi. Jeże europejskie są bardzo pożyteczne i zaraz obok dzików pełnią funkcję sanitariuszy i czyszcicieli środowiska, które zamieszkują. Spotkać je można na obrzeżach lasów, wśród zadrzewień śródpolnych, w parkach, na skwerach, w przydomowych ogrodach, zwłaszcza tych mniej uporząd-

kowanych, na cmentarzach, w miejscach porośniętych chaszczami. Jest to zwierzę, które dość szybko przystosowuje się do życia w sąsiedztwie człowieka, jednak nie lubi miejsc hałaśliwych. Na swoje kryjówki wybiera sterły liści i chrustu, dziuplaste drzewa, wszelkie dziury porośnięte roślinnością, czasem nawet wnętrza zabudo-

wań gospodarskich, gdzie wymoszcza sobie odpowiednie legowisko. Ssak ten nie ma tendencji do znakowania swojego terytorium. Zarówno samce, jak i samice wiodą samotny tryb życia.

Jeże w swoich kryjówkach przesiadają całe dnie, by w nocy, w pełni sił udać się na żerowanie. Te małe stworzenia, w ciągu jednej nocy są w stanie przemaszerować nawet do 2 km w poszukiwaniu pożywienia. Na pewno nigdy nie spotkamy ich z jabłkiem na grzbiecie, bo zwierzęta te zjadają przede wszystkim owoady i dżdżownice,

małe gryzonie, ślimaki, jaja ptaków, żaby, jaszczurki, a nawet węże. Prawdą jednak jest, że w ciągu lata mięsna dieta zostaje przez jeże urozmaicona o przejrzałe owoce. Ssaki te widzą dość słabo, bo tylko na odległość 2–3 m, mają jednak doskonały słuch i węch, dzięki którym świetnie lokalizują swoją zdobycz poruszającą się również pod ziemią.

Okres intensywnego letnio-jesienno-żerowania to czas gromadzenia odpowiednich zapasów na zimę. Osiągnięcie odpowiedniej wagi jest gwarancją spokojnego przehibernowania mroźnych miesięcy. Normalna waga jeża waha się pomiędzy 450 a 1200 g, podczas gdy waga przed snem zimowym zostaje podwojona i oscyluje nawet w okolicach 2 kg. Osobniki, które nie osiągnęły masy przynajmniej 700–800 g nie mają szans na przeżycie zimy bez pomocy człowieka.

W okolicach listopada, kiedy temperatura wyraźnie spada, jeże są w trakcie inżynierskich przygotowań do zapadnięcia w sen zimowy. Ich kryjówki są bardzo dobrze wyizolowane, całkowicie szczelne, a wyglądem przypominają kłęb siana, liści i mchów. Całość jest dobrze ukryta zazwyczaj w jakiś zaroślach czy w zagłębieniu w ziemi. W tak przygotowanym gnieździe nigdy nie jest poniżej 0°C, nawet gdy na zewnątrz panuje siarzysty mróz. Jeż zwija się w nim w ciasny kłębek i zapada w stan pięciomiesięcznej hibernacji. Jego procesy życiowe zostają spowolnione, temperatura ciała spada do 5°C (z 36°C), serce zmienia swój rytm bicia ze 180 na 8–20 razy na minutę, ilość oddechów zmniejsza się z 50 do 1–4 razy na minutę. Oprócz stałej ter-

Jeż zachodni, rys. Mergus Dawid Kilon

micznej izolacji, jaką zapewnia jeżowi jego gniazdo, przed zimą podczas znacznych spadków temperatur chronią go jeszcze procesy „alarmowe”, które zostają uruchomione natychmiast, gdy jeżowi może grozić zamarznięcie. Zostaje przyspieszona przemiana materii, dzięki czemu temperatura jego ciała wzrasta.

Sen zimowy trwa zazwyczaj do marca–kwietnia. Jednak gdy jeż nie zgromadził na zimę dostatecznych zapasów tłuszczu, wybudzi się wcześniej w poszukiwaniu jedzenia. Może jeszcze wtedy trwać zima i w takim przypadku jeż bez pomocy człowieka nie ma raczej szans na przeżycie.

Wraz z nastaniem wiosny jeże kończą proces hibernacji i od razu wyruszają na poszukiwanie pożywienia, by odrobić straty tłuszczu zużytego w zimie. Jest to dla tych zwierząt wyjątkowa pora roku, bo w tym właśnie czasie porzucają życie samotnika, by połączyć się w pary i przystąpić do godów. Zabiegając o względy samicy, samce potrafią być względem siebie agresywne, co przejawia się gryzieniem i fukaniem na siebie. Po trwającej około 5–6 tygodniach ciąży na świat przychodzi 2–10 jeżyków. Noworodki mają niewiele jasnych i miękkich kolców, które podczas porodu pokryte są cienką błoną. Z każdym dniem kolce stają się mocniejsze i większe, a ich ilość wzrasta, by w dorosłości osiągnąć liczbę nawet 7000. Kolce są prążkowane,

Jeż europejski, fot. Sławomir Wąsik.

długości 25–30 mm i w zależności od gatunku ciemnoszare lub brązowe. Są one narzędziem obrony tego zwierzęcia, bo w obliczu zagrożenia, zwija się ono w kulkę i stroszy je wszystkie. W ten sposób broni się przed swoimi naturalnymi wrogami, którymi są przede wszystkim borsuki, lisy i psy, a także największa sowa występująca w Polsce, czyli puchacz.

Taki system ochrony przed niebezpieczeństwem jest niestety paradoksalnie również przyczyną dużej śmiertelności jeży na drogach. Chcąc obronić się przed nadjeżdżającym samochodem, jeż nie ucieka, a zwija się w kulkę i jego historia często na tym się kończy. Podobny finał spotyka jeże

w obliczu podkaszarek czy kosiarek.

Nowo narodzone jeże pozostają pod opieką matki – bo to ona zajmuje się młodymi – około 6–8 tygodni. Przez ten czas samica karmi je swoim mlekiem, a wraz z upływem czasu uczy samodzielnego zdobywania pokarmu, wyprowadzając młode na spacerzy zarówno w dzień, jak i w nocy. Po tym czasie maluchy zaczynają życie na własny rachunek. Samodzielnie już muszą przygotować się na zimowanie, czyli skupiają się tylko i wyłącznie na zgromadzeniu odpowiedniego zapasu tłuszczu i osiągnięciu wagi gwarantującej im dotrwanie do wiosny.

Jeże w czasie swojego życia muszą mierzyć się nie tylko z zimą, lecz tak-

Jeż europejski, fot. Sławomir Wąsik.

fot. Patrycja Wąsikowska, www.puszczaniepolomicka.pl

że z częstymi problemami zdrowotnymi. Nagminną przypadłością tych zwierząt są pasożyty, takie jak pchły, które umiejscawiają się często wśród kolców i jeże nie są w stanie nawet się podrapać, a ich ukąszenia są bardzo swędzące. Jeże są też masowo atakowane przez kleszcze. Na jednym zwierzęciu może być nawet kilkadziesiąt pasożytów, co niezmiernie osłabia organizm żywiciela i ostatecznie może doprowadzić do śmierci. Również larwy much są częstymi nieproszonymi gośćmi na ciele naszych małych przyjaciół. Muchy często składają jaja w małych rankach na całym tułowiu

tego stworzenia i jeśli jest ich dużo, larwy praktycznie zjadają jeża żywcem i takie zwierzę nie ma szans na przeżycie.

Innym zagrożeniem, z którym na co dzień zmaga się to zwierzątko, jest przede wszystkim szeroko rozumiane działanie człowieka. Brak świadomości i wiedzy przyrodniczej przekłada się na zagrożenie wyginięciem tych zwierząt. Poprzez nadmierne wykaszanie, spalanie liści i gałęzi, podpalanie traw i łąk, budowy developerskie, trucie gryzoni czynnie wpływamy na zmniejszanie się populacji tych zwierząt, które są niezwykle pożytecz-

ne i ważne w naszym ekosystemie. Dlatego też jeże zostały objęte ścisłą ochroną prawną, co oznacza, że nie wolno ich płoszyć, ranić ani zabijać, a w obliczu zagrożenia życia należy im pomóc.

– Mamo, a może zostawimy w tym roku w ogrodzie wielką stertę gałęzi i liści dla jeży? A potem będziemy ją codziennie obserwować, czy żaden jeż tam nie zamieszkał? – zapytał syn po naszej pogawędce.

– Myślę, że to świetny pomysł! – przyznałam.

Bibliografia:

Wąsik S., Zwierzęta Polski. Spotkania, Warszawa 2007

Zawadzka D., Sławski M., Spotkania z przyrodą LAS, Warszawa 2007

Klucz do oznaczania ssaków Polski, praca zbiorowa, Warszawa 1984

<http://przychodnia-feniks.pl/>

<http://www.poznan.lasy.gov.pl/>

<http://www.naszejeze.org/>

AGNIESZKA LISOWSKA-WOŚ
Stowarzyszenie Zielony
Puszczyk

ZJEDZ KAWIOREK

8 września 2018, godz. 18.00

Krzysztof DAUKSZEWICZ

)))

Małopolskie Centrum Dźwięku i Słowa

RUN,
FORREST, RUN!

TRZOSIEK

Tekst i rysunki
Łukasz Zabdyr
zabdyrmika.blogspot.com

RUSZ makówką z Trzoskiem

PODZIEL TABLICĘ TRZEMA PROSTYMI LINIAMI, KTÓRE SIĘ NIE PRZECINAJĄ, W TAKI SPOSÓB ABY SUMA LICZB W KAŻDEJ CZĘŚCI BYŁA TAKA SAMA.

SZYBKIE! PYTANIE!

JAK NAZYWA SIĘ MUCHA BEZ UCHA?

RYCERZ GWIDON, WSTĄPIŁ DO JEDNEGO Z ZAKONÓW RYCERSKICH. SPRAWDŹ DO KTÓREGO I ODPOWIEDNIO POMALUJ JEGO TARCZE.

REBUS

POLA CHWAŁY

NIEPOŁOMICE, 28-30 WRZEŚNIA 2018

HISTORIA JAKO ZABAWA

HISTORIA JAKO PASJA

**WSTĘP
WOLNY**

Pokazy walki
Rekonstrukcje bitew
Wojskowe oddziały
rekonstrukcyjne
Programy edukacyjne
dla dzieci
Gry wojenne
Makiety
Obozy wojskowe

Wystawa modeli
Wozy bojowe

Sobota 20.00
Bal cesarski
Niedziela 12.00
Koncert muzyki dawnej
Niedziela 10.00
Msza rycerska
i Wielka defilada

WIĘCEJ INFORMACJI:

WWW.POLACHWALY.PL

ZAPRASZAMY